

БАНРА
ДЪЛА

ԲԱՆԱՐԱ ԴՅԼԱ ԲԹՐԹՎՈՔԱ ԿԵՐՇԻՄԱ

Պերիշոմանք Է. Մնդի

Մշակույթի «Սովետական շրջան»
Երևան 1978

С6 1
U 91

д 70303 (480) 60 78 «S»
705 (01) 78

ПЕШХЭБЭР

Дэстпебуна бэдэwnьвисара мэ ль Эрмэнистана Советие, нэ кō т'эне бь нвисара хwэ-хwэтиe лешда hat у пешда чу, ле бэле, бь wer'a т'эвайи öca жи пешда hat у пешда чу бэдэwnьвисара т'эрщма. Нвиск ар у шайиред к'өрдэ злам, бawэр бьки, бь һөрдө дэрэшава жи мжул бун. Т'эрщма, илаһи, т'эрщмед жь нвиск'ар у шайиред класикэ бь дьне нас, пэ кō т'эне бэдэwnьвисара мэйэ хwэ-хwэтиe дэwлэтикьры, ле öca жи али қалубалбуна we, гьһиштандьна we кьрын.

Wэхтеда эм бь хwэ жи бь т'эрщма гиробун. Эw т'эрщмана хенжь нава к'т'ебед зминэ дэрсада, р'уп'елед р'ожнэма „Р'йа т'эзэда“ у бэрэвокед нвиск'аред к'өрдада, öca жи ль бэрэвокед щōда-щōдада һатьнэ чапкьрыне.

Эм ль эве дэре т'эне дьхwэзын ван бэрэвока бир биньн, ед кō ида эп'ещэ wэхтэ һатьнэ чапкьрыне. Жь wана, йа пешьн бь наве „Нвиск'аре шевре'тэ эрмэнийэ“, кō сала 1936-а һатийэ чанкьрыне. Нава we бэрэвокеда һ'имли щибунэ э'франдьне нвиск'аре эрмэнийэ wэхте советие. Бэрэвока дьн, wэки һатийэ навкьрыне. „Дэстэ-гōл“, дь нава weда щигьртьнэ эw э'франдьне нвиск'аре эрмэни— ед һена бэре у wэхте советиенэ, кō дэрһөқа щь-мэ'та мэда нвисинэ. Эw бэрэвок сала 1963-а һатийэ чапкьрыне. Эва т'эзэ, кō һатийэ навкьрыне „Баһара дьла“,

бь сьре готи, йа сьсийанэ, вэки мэ нава вэ'дэки дрежда
назъркьрийэ. Эва бэрэвока жь һэрдёе пешьн эп'ещэ
те щёдакьрьне. Нава эведа нэ кё т'эне э'франдьне нв-
виск'ар у шайире эрмэни һатьнэ щиваркьрьне. вэки
һьмбэри ед дьне гэлэкьн, ле өса жи э'франдьнед нвис-
к'ар у шайиред щьмэ'тед вэлате мэ у ед жь вэлате мэ
дэр, ед һена бэре у ед зэмане мэнэ.

Эве йэкер'а гредайи, һэқэ бе биранине готьна шайи-
ре эрмэнии мэзын, досте щьмэ'та к'өрда Ав. Исаһак-
йан,— дь һьнда т'эрщме бь змане к'өрдида. Эви нава
хэбэра хвэйэ бьмбарэкиеда, йа кё сала 1955-а р'ожпэ-
ма „Р'йа т'эзэр'а“ шандьбу, нвисийэ: „Мьн гэлэки дь-
хвэст, вэки к'өрда бь змане дийа хвэ дһа зэ'ф литера-
тура бэдэвице бьхвэнда, йа урьса, йа дьнйальке гьшки“.
Эва бэрэвока һан, чава те дитьне, һэма щур'е хвэва бь
ве нете һатийэ р'эч'э'вкьрьне у һазъркьрьне, кё п'эр'-
һьндьки насийа хвэндэване к'өрд бьдьнэ э'франдьне
һьнэ нвиск'ар у шайиред дьнйальке.

Ь. ЩНДИ

10. 11. 75.

Ереван.

САИАТ'—НОВА

Тө дэрд мэкэ, шан у щэгэр;
 қалбе храб нэбинэ:
Ч'э'ви корбэ, гөһи кэр'бэ; кэс
 тэ к'эдэр нэбинэ.
Нэ р'о дэре п'энщвэдэ, нэ һив
 дэре шэwқвэдэ:
Э'wыл дитие тэ бьмьрэ—тэ
 бе сьт'ар нэбинэ.
Тэ хwэ дайэ р'яа мьрне, эз
 жи дьмьрьм сэба тэ:
Бэра пэй мэ дьһиа—алэм т'ө
 р'ьсқ у ч'ар нэбинэ.
Гэр эз нэем тэ нэбиньм, һ'эзар
 тьшти те бежи:
Нэ мэри бе, нэ хэбэрдэ, т'эк
 тэ дьлсар нэбинэ.
Бэлки хwэде р'эбе жорин, бьдэ
 хатьре наве хwэ:
Сайат'—Нова зу бьмьрэ, т'эк
 тэ стөхар нэбинэ.

Эз минани хэриб былбыл, 'тө минани зер'-зив қәфәс:
Р'уе мьн бьдә-тө бьн п'е хwә, дә жь хwәр'а бькә п'еп'әс:
Йар. эз дькьм тәр'а бежьм—чава шаһр'а дькьн ит'маз:
Тө хөдана деме бәдәw—р'әнге тә we мина гөлгәз.

Йар, we чуйн тө нава бег' хwәр'а хwәш—хwәш сәйран
дыки:

Шәwқа тә we мина р'оже—к'е дьбини һ'әйран дьки:
Тә мьн щәгәр кьрә агьр, дьшәwьтьм—бьрйан дьки:
Минани тә т'ө гозәләк қә т'ө накә газьн у наз.

Йар, бьзанбә қуле тәмә—бь һәде п'ьр' тә чьрахьм:
Бәра ль бәр дәре тәбьм, к'н бьбинә, бе дузахьм:
Бой һ'өба тә эз нәхwәшьм, нә дьмьрьм нә жи саг'ьм:
Мина бә're эз фур дьдьм, эз гөр' бумә чава Әрәз.

К'е бьбинә, we щөиубә, сурте хwә сор тө хал дьки:
Әw шук'ама тө дьк'шинни, қәй мьрьна мьн хийал дьки:
Йар. эзе тә сылав дькьм,— тө дьзвьр'н у қал дьки.
Чьма гьлие тә дәрбаз дьбә, дьби бәлө тиршаһандаз.

Сайат'-Нова гот — эз дьгьрим, нәдgrim-гәр һәбуйа ч'ар:
Диса эзе әви дәрди—хwәр'а бьбьм бь аһ у зар:
Хwәзи мьн тә һәбуйа р'өсқәт, хwәзи мьн тә һәбуйа
әхтийар—
Һьлда, бьбра нав мәщлиса чава сазе авзер'и хас.

Мик'аел НАЛБАНДИАН

Р'ОЖЕД ЗАР'ОТИЕ

(Кэрик)

Р'ожед зар'отие, хун мина хэмна-
хатын, дэрбаз бун, ид вэнагэр'ын:
Һэй р'ожед бехэм, вэй р'ожед хвэш—ша,
Хун т'эне бойа шайе бун т'эвда.

Ду вэр'а ишар заннн хат орт'е,—
Р'е нэдан һэвдö мьталед дьне,
Һэр тышт хат кьрын бь арьл—сэвда.
Qэ дэрэк нэма аза һан вала.

Занэбунер'а көл—дэрд п'эйда бун:
-Һ'ал-бэхте мьлэт ль мьн гьран бу...
Аполлон т'эмбур гьрт да дэсте мьн,
Wэки дэрде хвэ пе бьр'эвиньм.

Ле т'эмбур, һэйвах, дь дэсте мьнда—
Чава дьле мьн, нола р'öһ'е мьн:
Тэ дьго гьрйа у шин гьреда,
Симе шабуне нэдит мьн навда.

Р'ожед зар'отие, чьр'а öса зу—
Хун хатын у чун, ид вэнэгэр'йан:
Өзе ви чахи бехэм у аза—
Мьн т'ре дьнеда эз хвэмэ п'адша.

Геворг ДОДОХИАН

ДУМЭҚӘСК

Думәқәск, думәқәск
Тө тәйр-тука баһаре:
Ща бежә, бьмбарәк:
Ва дьфр'и тө к'ода?

Ах, бьфр', думәқәск,
Щне бумә—Аштарак,
Бьн бане мала мә
Тө чекә хелина хвә.

Ль вьрә баве мьн—
Әви калә—дури вьр,
Ч'ә'ве ви бь һесър
Р'ож бь р'ож һивийа мьн.

Вәхта ви дьбини,
Тө п'ьр' слава ви бькә,
Бьра бона лаһе хвә—
Ща гьрикә у бьгри.

Тө бежә, әз ль вьр—
Бе хайимә бәләнгаз,
Гав у сәһ'әт дьgrim әз,
Әз машйамә, нвишкан.

Бона мьн р'о бь хвэ—
Тө дьбежи дэрнае,
Шэве ч'э'ве мьн несър,
Хэw қасэке нак'эве.

Эзи не зар'—т'ьфал бум,
Wэки хвэда эз h'элийам,
Эз бэрхэки кэлисор
Ч'ьлмьсим wэт'эн дур.

Думэқэск, тө дэлал,
Дэ, бьфър' зу һэр'э—
Wар-мьск'эне эрмэнийа
Аштарака ле бумэ.

Смбат ШАҢАЗИЗ

ХЭВЬН

Дэнгэки хвэш мьн бу э'йан:-
Эз щэм дайка хвэ пир бум,
Эшq у шае эз һыгавтъм,
Ах, тō вэрэ, эв хэвьн бу.

Канике вьр дьхөлхөланд,
Минани дөр'-р'о дьбу:—
Ч'ьр' у ч'ьр'ьк п'энзаһьр бу,
Ле эв хэвьна шэва бу.

У лурикьрьна мэлули—
Ч'укти ани бира мьн,
Тэ дьго дайке эз р'амусам,
Ле һ'эйф, вэки эв хэвьн бу.

Синге хвэва эз гөваштъм,
У ч'э'вед мьн т'эмьзкьр,
Ле несьре мьн дьһатьн хар,
Гэло, чьма эв хэвьнбу?

ЩИВАНИ

Р'ОЖЕД Р'ЭШ

Р'ожед р'эш—натын ча звыстан we бен у хәр'ьн,
Бегöман нэбэ, we дэрбаз бьн, we бен у хәр'ьн,
Дэрд—көле мэрийа зэ'ф нак'шиньн, we бен биркьрьн.
Чава кө р'еви, ль пэй һэвдö—we бен у хәр'ьн.

Һәр шэр' у қат'ьл, дэ'w—дозе сэр млэта
Чава к'арване ль сәре р'йа—we бен у хәр'ьн,
Дьнйа кө һэйэ, гөлстанэ, мэри навда гөл,
Һәр гөл у гиһа, сосьн у бэйбун, we бен у хәр'ьн.

Нэ зор бра бе— эз, нэ бэлэнгаз—дэст бэр хwэ һьлдэ.
Р'ожед шин-шайе, надуминьн. we бен у хәр'ьн,
Чава кө һәр шар, р'ое п'энщэвэдэ ль сэр дьнйае,
Ә'wре р'эш-тари, бэрбь қөлбе, we бен у хәр'ьн.

Бо мэрие хwэнди, war у wэлат, минани дейэ,
Qэбилед к'очэр, нэди—нэзан we бен у хәр'ьн,
Дьне хануманэ, һэй Щивано, мэри ле меван
Һәр wайэ қэйде—дьнйаллке, we бен у хәр'ьн.

Ҳакоб ҲАҚОБИАН

ЛЕНИНЕ НЭМЪРИ...

Эш к'и дьбе—Ленин мърыйә:
Қә дькарә тә'в вәмьрә:
Йан дькарә бә'р заһа бә:
Йан жи Марс т'эвда весә
У Ҳималай шар онда бә?

Шөхөле ви тә'вн, йәк-йәк,
Готьне ви бә'ра к'урәк,
Вәсийәте ви чәва кӧ Марс,
У Ҳималайе мә кьрә бә'с.

Ле к'и занә... Дьвә бьвә,
Вәки р'оке тә'в вәмьрә,
Дьвә бьвә,
У ав дьне бьмьч'қә,
Марс жи весә у вәмьрә
У Ҳималай т'эвда һьлшә.

Ле Ленин we бьминә—
Ҳәр қӧр'нада биньн бирә,
Оса занбә наве әви
Нәмьри у һәри зорә.

Иовһаннес ТУМАНЯН

ЧАРИН

Дәрбазбун...

Р'оже мьн чун, дәрбаз бун...
Бь ах у вах, дәрд у көл
Дьле мьн сун дәрбазбун.

Хәлазбу...

Ә'мьрм машйа, хәлазбу:
Мьн чь нет-бу— п'уч дәрк'әт,
Шайи бь дәрд—дәрбазбу.

К'ода чун...

Пьсмаме мьн к'ода чун?
Чьда гьрйам, дәй ле кьр—
Т'о щаб нәдан, мьна бун.

Мьн дәрд бә'рә—чапе дәр,
Һ'әзар ч'әм, щәw, кани сәр:
Мьн һерс т'ьжә һ'об—әвин,
Мьн шәв т'ьжә стәйр у п'әйр.

Мик хәwнеда һат ба мьн
О гьлики wa да мьн:
— Хөде хwәйкә лаwе тә.
Хwәш бу гоште бәрха мьн...

Qə чьда дэрд мьн динэ,
Чьда нэмэрд мьн динэ,
Бахшандийэ, һ'эзкьрйэ,—
Нэп'ак жи мьн п'ак динэ.

Дьнйа һэйэ хан у маң,
Дэвр у зэман мэр'а ман:
Һэрче һэбун—пэйһэв чун,
Сьрйа мэ жи ма ду ван.

Дэст гэлэка шэвьтим,
Бумэ агьр-к'эвьтим,
Бумэ алав у шэмал,
Шэwqvэда у тэмьрим.

Баде дьчъм, дьр'эвьм,
Һ'эзар т'эwqа эз т'эвьм:
Т'эви гьшки хэм дькъм,
Wэкэ гьшки дьнэ'льм.

Мьн р'оке тэйрэке да:
Фьр'и у чу бьриндар.
Һе-Һе бира мьн нэчуйэ
П'эр'и шкэсти у шивар.

Һэй гди р'ено, тэ'w р'енэ:
Нэдагэр'но, дэвр р'ено,
Һэрче wэр'а һатьн—чун,
Гэло чун к'о, wэй р'ено?

Щи—варэки дур һэбйа,
Хэва зар'тие к'ур һэбйа,
Ль хэвнеда бэхтэвар—
Мэрватикэ ашт һэбйа.

Хэйам готэ домама хвэ: „Фэсал дайне льнге хвэ,
К'а к'и занэ ч'э'в чь р'нде п'епэс дьки

бэр п'е хвэ...”

Һэй щан, эм жи фэсал һэр'ьн, к'а к'и занэ ве дэме
П'епэс накьн ч'э'в we р'нде йан заре Хэйам қэлэме.

Һэй э'вде нэт'ер, һэй э'вде ч'ькуз, тэ фькьр дреж, тэ
э'мьри кьн,

Чьқасе минани тэ һатьнэ. һатьнэ у бэри тэ'чунэ—
К'ане вана чь хвэр'а бьр, гэр тө жи бь хвэр'а бьви?
Эве р'йа һэрдө р'оже хвэ — һеса һэр'э, ша дэрбазкэ.

Бь к'лам һат,
Бь гри чу Сайат'—Нова.
Бь сьтран һат,
Бь брин чу Сайат'—Нова,
Бь һ'об—нур һат,
Бь дэст шур чу Сайат'—Нова
Бь һ'об—нур ма Сайат'—Нова.

ДАГЭР'

Чыл сале мьнэ к'этымэ сэр р'е—
Сэрбэст, сэрфьнийаз
Ньл дьбьм нэвраз—
Бэр бь батыни у дьнйа нэрие.

Чыл сале мьнэ р'екэ зор—зэ'мэт—
Эз дэрбаз бумэ
У гьништ'ымэ—
О гьништ'ымэ дэма дьлр'эп'эт.

Мьн ль жере ньшт, бнат'ара ч'ие-
Нав, хэзнэ, мэхсус,
О к'ин у э'рнус—
Эw нэр тышт, чь кō дьл зор те,

У эw нэр тыште, кō манэ ль жер.
Ванэ сэре ч'ие
Мьнва тен хане—
Оса п'уч—бэтал, вьк-вала беке.

У эзе аqьлбэнд, эзи сьвькбар
Бь к'эн у к'ьлам,
Эшqлу у бехэм,
Бь дьлэки ша дадьк'эвьм хар.

Р'ЕШИЕД ДАГЭР'АНДИ

Э'мре мьн у сала пар,
Wэк кал, пире бет'афэт,
Т'эркэсэри дьне бун—
Wa дькьрын мэслh'эт:

Йэке дьгот:— эз хwэйа
Һэр—һэр кóлилк, гóла бум
У мьн нола баһара
Һ'эму данэ мэрьва.

Е дьн дьгот:— эз хwэйе
Дьле назьк, херхwэз бум,
Мьн жи һэр тышт да wана
Бь һ'эзкьрын—к'лама.

Йэке дьгот:— гэрм—сэрма
Мьн т'эв һиштьн гэлида:
Е дьне дьгот:— мьн т'эрка
Дьле хэмк'еш—шкэсти да.

Йэк дьбежэ:— ле гэли
We щарэк дьн һешинбэ,
Е дьн нэго тышт ида—
Дьчу сэри дь бэрда.

Wa э'мре мьн у сала пар,
Wэк кал, пире бесэһ'эт,
Һэй дькьрын мэслэһ'эт,
Т'эркэсэри дьне бун.

ТЭВШО У БЬР'ЭК

(Иа щьмэ'те)

Нола тэвшо — тө мэвэ,
Т'ьм бэрбь хвэ, т'ьм бэрбь хвэ,
Нола бьр'эке бьбэ—
Һьн бэрбь мэ, һьн бэрбь хвэ.

ҺУР'И

(Иа щьмэ'те)

Һур'е чубу п'ьншар'е,
П'ьншар' нэбу—гиһа бу,
Бьн гиһеда ч'ьвик бу,
Кьрэ ч'ьвч'ьв фьр'и чу.
Ч'ьвик фьр'и сэр дарэ,
Зьле гиһе дэве we.

СРСУМ

(Иа щьмэ'те)

Бьк'ле, бьк'ле, срсумо,
Бэрэк'эт ле, срсумо,
П'альк зьрав, срсумо,
Ньвишк дь нав, срсумо.

QÖЛЫНГ

(Йа щьмә'те)

Qир'-qир', qир'ани—
Qöлынг фьр'ин чар али:
Qöлынгар'а баһар һат—
Ль бәр дәре мә дани.

ПЪШИК

(Йа щьмә'тә)

П'ышик, п'ышик, неч'ирван,
Т'әүрез кә һышт, р'әви Ван,
Зьманч'ъләк поч' бәр пышт,
П'ышо чь хвәст, готын—п'ышт.

П'ышо р'абу тәлә—тәл,
Зьки бьрчи гөһи бәл,
Дәве хвә кьр дәрдане,
Жорда дарәк ледане.

Аветик' ИСАҤАҚИАН

Әз дәнҗбеже п'әр' у баскым
Т'ө мьн т'өнә, бе малым,
Әз һ'вздькым көлилк, қиза,—
Бина гөла у зәрийа,
Әз һ'вздькым шин у гьри,
К'ьламед дьлед шькәсти.

ЭЛЭГЭЗЕР'А

Тө, Элэгэз, мэрт'ала дөр',
Тө шуре бьрц у бьруске—
Һөчөд тэ ши—вармьск'эне
Һөүрә э'үрөд же дь гэр'ок.

Знаред тэ һелина тэйра,
Голед тэ шинэ п'ирузэ,
Щэвькед тэ, чава к'эмбэр,
К'эмбэра зив, к'эмбэра зер',

Каниед тэ шэва, р'ожа,
Һэвр'а дьбен хвэщхэбэра.
Эрөд тэ бэз—р'эв хөшэ-хөш.
Чарһьлөдө тэ гьшк һэвьрмыш,

П'ьр'п'ьр'кед тэ р'энге аواز,
Көлилке тэ бь бэнгзе хвэш,
Нөла хэүне, хэүна зер'ин
Чава хийал же һьлдьбьн.

Тө п'адьша, зэринэ зэр,
Тө ч'э'вканийа бина хвэш.
Көлилке тэ һ'эзар р'энги,
Һ'эзар нави, һ'эзар бини.

Һэй шан, шан—wэт'ән, чьqас
бэдәwи:

Ч'ийасд тә бьльнд бәр п'әр'е
э'змин;

Авед тә сар— хwәш, р'озгаре тә
хwәш,

Т'әк лавед тәнә нав бә'ра хунә.

Wэт'әне ширьн, сәре мын qөрба,
Ах, зә'ф һындькә, шарәк qөрба
бьм,

Хwәзи һ'әзар у йәк ә'мьре мын
һәбә,

У wi һ'әзари бьдьм ог'ра тә,

Һ'әзар щари хwә —qөрбана тәкьм,
Qөрбана лав у хwәлийа тәкьм,
Т'әк т'әне ә'мьрәк лазьми мынә,
Wәки бькарбьм пәсьне тә бьдьм.

Wәки нолани к'аг'ритке чәрхкьм,
У бь дәнҗе хwәш, wэт'әне ә'зиз,
Бь к'ьламед хwә щирьн бькьм әз
Сьва тә т'әзә. Wэт'әне аза...

БИНГОЛ

Вәхта гөлдан ч'йаед баһара һешин,
Хөщә-хөш к'әт щәw у каниед Бинголе,
Щергә-щергә дәвә-дәлил р'ек'әтън,
Йара мьн жи чу зозанед Бинголе.

Әз һ'ьсрәта ч'ә'в у бьруед йара хwә,
Әз диндара бәжна зьрав, р'әшгөлийа,
Әз һ'әйрана демед гөли, заре хwәш,
Ч'ә'вед р'әш-р'әш, кар-хәзала Бинголе.

Авед сар-сар, дәве мьн зийа вәнабә,
Гөл у гиһа, ч'ә'ве һесър ша набә:
Һе йар нәди, бина мьн жи вәнабә,
Ах, чь бькьм, әз бьлбьле Бинголе!

Хальфимә, ван р'е-дърба нәнасьм,
Һ'әму гола, ч'әм у канийа нәнасьм,
Әз хәрибьм, ван дәр-дора наснакьм,
Хушке, бежә, к'ижанә р'йа Бинголе!

ДИА МЫНР'А

Wэт'эне хwэ дур к'этьмэ,
Несир-хэриб, бемальм,
Дйа хwэ э'зиз дурк'эtmэ,
Мэлул-зэлул, бехэwьм.

Тэйртуйед нэхш-нэхш, хун жь ч'ие тен,
Ах, wэ дйа мын нэдитийэ!
Баед неньк, хун жь бэ'ре тен,
Гэло, wэ т'о щав нанийэ?

Ба у тэйрту хатын щэм мын,
Тышт нэготын, дэрбазбун;
Дьле мын кёл, дьле мын хэм,
Хатым бэрр'а дэрбаз бун.

Ах, дае шан, эз н'ьсрэта
Бэнгзе тэмэ, заре хwэш,
Хwэзыл бьбьм хэwна шэве,
Нэwабьр' бьм бем щэм тэ.

Wэхта хэwе ниве шэве
Эз бем р'унем р'эх щие тэ,
Дэрд у кёла эз р'о бькьм,
Бежьм, бьгьрим, дае шан...

Ваһан ТЕРҢАН

ӘЗ ЧОБАН БУМА

Әз чобан бума сәре ч'йа-банийа,
Тө дәрбаз буйайи р'эх коне мьнр'а,
Мә бы һ'срәт ль һәвдө бьнһер'ийа:
У хwәш-хwәш һәвр'а әм бьк'әнийана.

Бьчуйайи кание у вәгәр'ийайи,
Чава кә хәзал дәрте жь гели,
Тә ав быда мьн жь щер'е т'ьжй,
У ль бәр коне мьн тө һеса буйайи.

У р'ожәке жи бәри р'оава,
Ль сингед ч'йаед шинә р'әнгбьнәфш,
Мьн ө тә хwәр'а хәбәрда хwәш-хwәш,
У мә қәндьқрар һәвдөр'а быда.

У пәй чуйинна тә, шәва мьн бехәw
Бьбуйа хйал у мталәкә нур,
Р'өһ'е мьн шәwқвәда гәш у фькьр к'ур,
Дь бьн коне мьн — сәр ч'йае бәдәw.

Азат ВШТУНИ

ЛЕНИН

Ньһа ль һәр алики дьһйа мө
Гав у сәһ'әт әв бь хвә дьгәр'ә,
К'едәре мәри худане дьр'ежә,
Ль к'ө к'әсәр, дәрд у зөлм һәйә...

Ньһа ль Лондоне, Р'уре, Мадриде,
Йан ль П'аризе у щики дьне—
Щергед, әскәра бь хвә дьһһер'ә
Ль т'аг'буред ван әв мезә дькә.

У незики ван у щерга дьбә,
Незики һәрче ә'щыз у бьрчи—
Чава кӧ насе вани бәре
Сьлава ширьн ль вана дькә.

Дәрһәқа р'ожед һатьна хвәшда
Әв гӧһед ванда йәк-йәк дьбежә
У щергә ча пел т'әвда р'адьбьн—
Бь газийа вир'а йәкдәнги дьбьн.

◆
Ль һәр алие дыйна мә нһнда
Гав у сәһ'әт әш бь хвә дьгәр'ә,
Ль к'ө исане бедәрд у хийал—
Ә'мьрәки хвәш хвәр'а чедькә...

Нһна ль заводед вәлате мәда,
Ль фабрика у ль мөдәнада,
Илийч дьгәр'ә, дыһнер'ә, дыбинә-
Дәрһәда һәр тышти р'одькә-дьпивә.

Бо бәхте дыне һәргав у һәрщар
Әш дьфькьрә, һ'әсаба дькә—
Һ'өшәте дькә, гьлийа р'аст дькә
Һәр пьрсәкеда али мә дькә.

Нһна ль гөнде мә хвәйэлектрик,
Илийч бь хвәхвә навда дьгәр'ә,
Гөнд дәрк'әтийә жь һ'але хвә чәтын
К'отана һөлме ә'рде р'адькә.

◆
Нһна ль һәр алие вәлате мә шенде
Гав у сәһ'әт әш бь хвә дьгәр'ә,
Ль к'ө һ'әзара зар'ед гьһишти
Бехәм у хәр'еқ бь һәвр'а ша дьбьн....

К'омед пионера бь эшқ у шайн,
Дэф дькэ р'ьнгин у дькэ гьрмин,
Илийч дь нава шерге ванда
Дьстьере, шадьбэ, дьбе, дьк'энэ.

У октябрикед ч'уч'ькэ- ч'уч'ьк,
Не ч'укэ чава карьк у бэрхьк,
Кальке Ленин бь ванва ша дьбэ,
Бь ванар'а эшқ, ванар'а дьк'энэ.

Тө дэфчие қэмэр, хортэки р'ьндьк,
Бьра дэфа тэ бькэ р'ьнгэ-р'ьнг,
У т'эви Илийч бра дьнья мэ—
Советайэ зор бь эшқ бьк'энэ.

У ль р'эх диваре Кремлейэ Сор
Һэма ль орт'а Қрасни Плошчаде—
Бь һ'өрмэт у сийанэт—
Щьнийазе ви һатийэ данине...

Гэло эш мовзалэ қэ дькарэ
Т'ера Илийче п'ьр'мэзын бькэ,
Гэло дькарэ дьнья мэ фьрэ,
Бь тэнгбуна хвэ қэ нэһ'эсэ?

Съньфа мѧ милиард у зедѧ,
Ленин бѧ хвѧ — милиард у п'ѧр'милиард,
К'а к'и дѧкарѧ милиарда ч'ѧ'лкѧ,
Йане к'едѧре, йане чаѧа ч'ѧ'лкѧ?

Нѧна ль нѧр алики дѧнѧа мѧ
Гав у сѧн'ѧт ѧѧ бѧ хвѧ дѧгѧр'ѧ,
Ль к'ѧ чѧрчѧрѧнк' у нѧрс нѧйѧ,
Ль к'ѧ хѧбата бе дѧрд-кѧл нѧйѧ.

Ег'ише ЧАРЕНС

ОКТИАБРЬКР'А

Р'о дьбрьрѣ нав ч'э'ве тэ,
Нав ч'э'ве тэ, нав дэсте тэ,
Нав т'эт'е тэ п'ьнп'охида,
Нав ч'э'ве тэ қаш-қэлэмда.

Бь ч'э'ве хwэ қаш-қэлэми,
Төе р'ожэке дур бьнп'ер'и,
Бь зэнде хwэ қайим-зорда;—
Төе р'ожэке бэйраде бьгыри
У бь к'ламе мьн нэмьри.
Төе һәр'и шер' бь мерани.

— Һун чьр'а дэрһэда фланкэседа
Эпиграмэкэ сэрт наньвисьн?

— О, эз нахwэзьм эв'к'аг'эза спи лэк'э лек'эвэ.

Наири ЗАРЬАН

МАЛА ПЕШИЕД МЪН

Шэва ишэвин мьн ди хэwnэк хwэш,
Мьн т'эзэ дькьр мала пешиед хwэ,
Р'ожед зар'отне п'эр'е хwэ вэдан—
Нав дьле мьида, h'эзар йэк бэрбанг.

Ле wьр бу дйа мьн — бь бэшэра хwэш .
Дара бэр мале дькьр хьшэ-хьш...
Щэва пыш мале дькьр мьслh'эт .
Ах, чьqa хwэш бу, хwэш бу эw сэх'эт .
Тиренша тэ'ве авитбу hөндөр',
Тэ дьго дэрие дьле мьн вэкьр,
Р'о ноли деке,— мэр'а дьк'энийа-
Эз мала мада, чь хwэш бу дьийа.

САРМЕН

КОМПАРТИАЕР'А

Нав орднйа тэ зор эз бь хвэ эскэрэк,
Тө к'ана к'ылама мьн, мэр'ваер'а шэмдан.
Бе тэ э'мьр чийэ, қумстанэкэ беав,
Эз бь тэва зорьм, тэва к'обар у нав.
Вэт'эне мэйи бетэ'в. бегöман, храбэр'а
Тэ ани р'екэ нöh, бьһарэкэ навнишал.
Чебун бь дэсти тэ заводед эждәһэ,
Вэлат хәмьлийэ чар у чарһылқә.
Дәвса шот, шәһе дöh тэ да гөнд,—гөндийа—
Мә'нәгид һ'эсьн, зәвцед соргәнъм.
Вэлате мә тари, т'ални, тьрсе хәлае,-
Тэ кьр мьск'әнәки бә'ра р'онае.
Ле һе зә'фын хвэстьнед шьмә'та мә зор
У гөманә дьлда нешда дьчә һәрр'о,
О, эз заньм, заньм вэлате мэйи шен
Сьбе we һе хвэшбә, һе ша, һе эшқ у к'ән:
Т'әмиед тэ т'өшар әм бира хвэ накьн.
Бь хәбате әме һәр чәтьнайа алт'кьн,
Әрмәнистана хвә һе әме хвэш бькьн,
Нава дьне а'ләме һе гөл у гәш бькьн.

Эз занъм, сэр we р'яа мэзын зэ'фын чэтнайи,
Ле эм т'ым пешда дьчын-бетьрс у мерхаси.
Т'ö қәват нькарә р'е бәр мә быгьрә.
Тө сәрбәст у зори, р'ожтә'ви бона мә.
У өз әскәре тә сондәкә т'ам дьхөм—
Бәйрақа тә һәргав өз бьльнд быгьрәм.

ҒАЙАСТАН

Әз нав дьне к'едәре бьм,
Тө бь мьнр'ани. Ғайастан,
Ль һәр к'ефе у шайе—
Төи диса т'әмәдан.
Ақа шайи, бәхтхвәши,
Тә бь хвә, вәки дайә мьн,
Әз дәвса we қә ньзам—
Чь п'ешк'еши тә бькьм.

Валентина МХИТ'АРИАН

БУК

Бука мьнэ ч'уч'ькэ,
Хөрт'ькэ у р'ьндькэ,
Ле тө вэрэ нагэр'э,
Ньзам чьр'а өсанэ?

Буке чьр'а р'анави,
Нава мале нагэр'и,
Шөхөле мале қә наки,
Гәло чьма өсани?

Қә на бежә, хәбәрдә,
Щава пьрсе мьн бьдә,
Г'ьлбәт чьма өсани.
Нә дьк'әни, нә дьгрийи?

Пәй, бука мьн р'езинә,
Нә зарә, нә зьманә,
К'ьнщ анинә лекьрьнә,
Мьн жи т'ьре әв зар'ә.

ЗВЪСТАН

Бәрфа спи кӧли-кӧли—
Шәве бари, р'оже бари,
Сәр һәв бари, бәр һәв бари—
Дәшт у зозан т'әв һлани.

Шабун к'әтә нава зар'а,
Хвәр'а-хвәр'а р'әвин дәрва,
Е т'оп чекър, һольк чекър
Е хьзәк у калък чекър.

Қуч'а бәрфе вана чекър:
Гӧһ, дәв у ч'ә'в т'әвда лекър,
Чьрпик кърън нав дәсте ви—
Тә дьго әвә кале р'успи:

Ваһан ГРИГОРИАН

ЛЬ АЛМА-АТ'АЕ

Эз у һәваләк бәри һатъне,
Жь бона гәр'е, бона һ'әwасе
Ль Алма-Ат'ае дәрк'әтһн к'уче
У бь к'еф әшq чунә сәйранге.
Һәма we гаве йәки бь зьмане мә,
Бь дәнгәки хwәш у бь мәрданә
Го: „Гәли бьра, р'ож бь хера wә,
Һун хер у сьламәт, һатънә щәм мә“.
— Ль wi щне дур, гәло әw к'ийә,
Wәки кә әw мә һәрда нас дькә,
Әзи ве фькре, мьн һ'әмез дькә,
Дьбе: „Әз заньм, һун жь к'ө һатънә“.
Ле паше дәсте Гарегин Бес' гьрт,
У чу р'уе wi бь һ'ьсрәт, һ'ьзкьрһн:
„Мьн һун һәрдә жи дурва наскьрһн“
Аwa мәр'а гот әwe хәрибдост.
Әм манә мәт'әл р'астһатъне,
Һәрдә жи кәр'бун, мә дина хwә дае.
Ча бьрак бьре— мәва ша дьбу,
У бь дьле мә һежа ә'йан бу.
Әз дькьм кә wi биньм бира хwә,
Әре, әw щики, р'асти мьн һатийә,
Әз wi нас дькьм, дәнге wi насә,

Ле гәло к'ийә, эз те дәрнахьм.
 — Эз вә нас дькьм, ле бьбахшиньн,
 Мьн хун к'ө динә, нае бира мьн?
 Хун әрмәнинә жь һайастане,
 Ле гәло чьчах һатьнә ведәре?
 Әв ширьн-ширьн мәр'а дьк'әнә,
 Дьбе: „Эз жи жь һайастанемә,
 Эп'ещә вәхтә, вәкә дән салә
 Жь Әлэгәзе һатьмә вьра.
 Хунә әрмәни, эз жи бь хвә к'өрд,
 Бьһер'ьн чава р'йа мә ль һәв гьрт.
 Дә чава бьра дост у һәвал.
 К'әрәмкьн, вәрьн әм һәр'нә мал“.
 — Бона т'әглифе әм зә'ф р'азинә,
 Ле һ'әйф, Бес дьбе, әмә сәр р'енә,
 Әв дәсте хвә дьрежи мә дькә,
 Ог'ра хере жь мәр'а дьхвәзә.
 Әм чава бьра дьчьнә р'уе һәв,
 Һәв һ'әмез дькьн, ша дьбьн бь һәв
 Дәм-хатьре хвә жь һәв дьхвәзын
 У ньзаньн чава жь һәв бьрәтьн.
 „Лавкьно, хун к'ө чунә һайастане,
 Вә к'ө гава ди ч'йае Әлэгәзе,
 Жь алие мьн п'ьр' сьлава бьдьне“ —
 Ава гот к'өрде Алмә-Ат'ае.
 Һәвалә Һ'әмзо, бьрае дәләл.
 Мьн т'ө дити ль Аяма-Ат'ае,
 Ле ньһа эзи ль һайастане,
 Тә жь бир накьм һ'әта-һ'әтае.

Иованнес ШИРАЗ

ОКТИАБР АНИЙАР'А

Һэй һун ферьзед р'ожед Октябре,
Һуне мэр'абьн дэвр һ'эта дэвре.
Чава р'у дьне тышт набэ онда,
Хуна вэ сор жи т'ө начэ р'ода.
У чьда э'мыр к'эли ширьн бэ,
Кьрына вэ жь бира мэ начэ.

Һун мьрын, ле э'мыре нөһ ча зар'—
Нава щоланге р'абунэ фьрқас да:
Қәват-т'ақәт гьрт, бу һәйкәл вәр'а,-
Гәли мерхасед Октябра аза!
Һәр ч'ьлк хуна вэ соргөл р'абунэ—
Вэ қәт бир накьн т'ө қөр'н у, қөр'на.

Бь бәйрақа Ленине мэзыр'а—
Мэ навед вэ жи кьрийә бәйрақ,
Шер'да һун к'этын, ле һ'эта-һ'әте
Наве вэ ма ль сәр заред мэ.
Һэй жь тәйра тәйред Октябре,
Әм вэ дьфьр'ьн— бь п'әр' у баскед вэ.

Һун Аврораед сор Октябре.
Т'о кәсәк вә жь бир накә:
Нә вә кәла у зьндаи һьлшандьн,
Нә вә тә'в у баһар инандьн,
Нә вә р'онаи да дьня таристан.
Дә р'абьн, шабьн, брано, р'абьн.

WƏT'ƏN

Wət'əne ширьн, дьле мындани,
Нə сэр заре мын, дьле мындани
Гэр нав дьле мын тө бьрәлешн—
Ал бэйрақа тә we бьмьлмьлә.

Бо һ'эзкьрьна хwə накьм һәйдадә,
Ле wət'əne мэзын: тө п'ак заньбә,
Джмын дэма кө һ'эзар щна тә хьст,
Һ'эзар йэк щн жи ви дьле мын хьст.

Һәй wət'əne мын, эз бона тәмә,
У чава мумәк ль сэр р'йа тәмә,
Һэрге бышәwьтьм эз р'оке бо тә,
Бьра wәк муки тышт мын нәминә.

Һрачйа ҺОВҺАННИСИАН

ҚИЗА К'ОРД

Һәpp'o сьба зу әз we дьбиньм:
К'учә бь к'учә әw пақыш дькә:
Ле гава шәһәр жь хәwe р'адьбә—
Ль зерзәмина хwә һеж хәwр'а дьчә.

Ле мьн әw ль щики дьн жи дийә,
Ль Аг'маг'ане— ль зозана дитийә,
Чава хәзаләк әwe чьнг дьда—
Ль блура швинр'а дьле хwә дьк'әнийа.

Жь диндара we, бәжьн-бала we,
Жь гөлие we р'әш, бөрө-бжанге we,
Жь к'ельма we у һатьн-чуйина we,
Дьл дьбу машоq, дьл дьбу тьма.

Ле wәхта бәрх-кар к'озе дәрдьхьсә,
Wәхта п'ехас пәй ван дьр'әвийа,
Wәхта жь тә'ве дере we р'әнг-р'әнг
Һәй wәрәq дьдан, тә һеж бьдита...

Һна пақыш дькә, шарна дькөхwә,
Нав т'өза шәһәр—сәри ле бәржер—

Гези дькэ у малул бир тинэ
Эw ч'йаед бльнд, кӧ же дурк'этиэ.

Ле эз бь хwэ заньм, һэгэр бэхт лехэ
Щар дьн һэр'э ч'не, we т'эзэ бьвэ,
Ахьр һэр мэри те сэр бэнга хwэ—
Гава эw ӧ щие хwэ лайици һэвдӧ тен.

Мик'аел НАРУТ'ИУНИАН.

ЛУР—ДӘ—ЛУР.

Тө кө вәхта ль блура хвә дьхи—
Сәрһатикә кәвн мьн дьбә бири:
Гава кө блуре пез бәржер тини,
Ве сәрһатиер'а эз дьбьм гори.

Тө дьлувини, әв дьбә мьн бир,
Ле гәло чьма эзи ва шамә?
Һәв заньм гөльн жорда дьбарьн—
Дьне у а'лам гөла шадьбьн.

Тө Лур-дә-лура бәре ледьхи,
Ле т'өнә п'епәлингә шкәсти,
Һ'әсо бь хвә жи зуда к'очкьрийә,
Т'әне бона ви сәрһатик майә.

Ле гәло чьма Лур-дә-лура тә
Һесьра жь ч'ә'ве тә дьбаринә?
Дә эз ве пьрсе эди надмә тә,
Бьра йа бәр дери бь хвә хәбәрдә.

Йа бәр дәре кон әвқас бәдәшә,
Кө һ'ыш-ақле мәрйа сәр дьчә,

Бь хвә назькә, р'ьндә дәлалә,
Тө дьбежи гөлә, гөләкә алә.

Вер'а дьбежын— қизе, чь р'ьнди.
Жь бәр дәсте тә шире тә доти,
Дьк'ьшә нола ч'әмәки сьпи
У дьди сәр һәв р'уне ньвишки.

Гәр we быгота — эз йанга тәмә,
Жь һ'ьзкьрна мьн тө wa машоқи,
Лур-дә-лура тә эди wi чахи
We қә т'ө щара нәкьра ахини.

Шөхөле дьненә, йәкьн әв қәйдә,
Ле йәкә дьн наһа те готьн,
Дәwрана һ'әсо чуйә жь дьһйәе,
Әләгәз буйә мьскәне шайе.

Силва КАПУТИКЯН

К'ЛАМА ШӘВЕ

Дәрәнгә ида шәв,
Р'азе, р'азе:
К'учада кәс т'өнә,
Р'азе, р'азе:
Дәрва сәрма дькьм,
Р'азе, р'азе:
Тө р'әһ'әт дьһеньжи,
Р'азе, р'азе:
Ах дьло, ида навә,
Нәк'отә ида,
Дькари, ах тө жи
Р'азе, р'азе...

Тө нава дьле мьни, тө бәрбина мьни,
Тө һ'ьсрәта мьни, тө к'әне мьни:
Тө нав к'ьлама мьни, тө нав брина мьни,
К'е жи бьһнер'ьм, тө нав ч'ә'ве мьни,
Һәр'ьм мала к'е, тө ль шьр мевани,
Тө бини, р'онкайи, тө ль һәрдәрайи,
Әз к'өда һәр'ьм, чава тә бьр'әвьм?

ЭКСПРОМТ—НВИСАРА ЛЬ Р'ЭХ СЕВАНЕ

Ана чэндьк чэнд сал-зэман
Эw ч'йае Гер'амейэ бльнд,
Чьл бьре һ'элал, чьл п'элэван,
Хушка хwэйэ р'ьнд ч'э'внешин
Кьрьнэ нав һ'эмеза хwэ—
Гав у сәһ'эт хwэйти ле дькьн,
Кö р'әһ'әтийа we бәдәwe
Т'ö зор-қәwат нәһ'әр'миньн..

Нолани р'о у хиве,
Эм һәвр'а һатьн дьне...
Нолани р'о у хиве.
Һәв набиньн қасәке.
Тö тейи, әз жи дьчъм,
Әз жи тем, тö дьчи,
Нолани р'о у хиве
Эм нақәсьдьн қасәке...

Аршалуйс САРОЙАН

* * *

*

Ах, нькари тө мьн фэ'мки,
К'а гонд чьр'а ле мөкөр'ьм,
Чька чьр'а эв дьле мьн.
И'ьсрэта ви дькэ хэрт'ьм?

Тө нъзани, т'эв р'өһ'е мьн,
Нава хуна дьле мьнда,
Канинге we дьхөлхөльн,
У дор у бэр мьн дьк'ельмьн.

Те дэрнахн, кō мьн т'ьре
Гонде мьни дурн у нур—
Нава думан у мьжеда
Эw жи, хwэ жи, һнвйа мьнэ,
Лэма өса бир накьм қэ.

Р'екэ аwқа кьн,
Мэрикир'а чийэ,
Кō эw бьгьнижэ сэре ч'ие?
Ах, щарэкэ дьн жи
Эз бьһатьма дьне,
Баһатьма дьне.
К'а мталед мьн һатьбуно кьрьне?

М. Йу. ЛЕРМОНТОВ

ЗНАР

Сэр синге знаре бльнд тэр'ьки
П'ьлтэ э'ьре зер' шэв ль сэр дани
У дәсте сьбе р'абу у һел бу.
К'ефа дьле хвэ т'эви э'ьра бу.
Ле ль сэр знаре дәври зэмана .
Жь э'ььрке зер'ин һьнэ хонав ма.
У аһа т'эне бь хэм у хийал—
Знари ль холе дьгьри кэр' у лал.

Эз нахвэзьм сөр'—сера мьн
Пе бьһ'эсьн т'ө э'вд-исан:
К'а чь һ'ьзькьр, бо чь зер'ям,
Һэр э'йанэ бь хвэде, һсафт..
Дьле мьне щабе бьдэ:
У we р'э'ме ван һивикэ:
Бэра эь хвэ мьн дишанкэ,
К'е дэрд у кёл кьр п'ара мьн.
Тэ'н у ньч'е ван нэзана
Р'өһ'е бльнд алчых накэ:
Бэ'р чьда жи п'елдэ, р'абэ
Т'өшар зьнер ши р'анэкэ...
Сэри дь нав э'ьр у э'зман,
Эь хвэ ль бэр хахед гран.
Хенжь бьруск у фэршара
Дьл вэнэкэ т' өкэсар'а.

Н. А. НЕКРАСОВ

ХӘҮҢ

Хәһьнеда мьн дит... Эз һ'афа знер—
Мьн дькьр кӧ хвә бавем бә'ре,
Ле мьнва дәрк'әт мәләке қәнщие
У бь дәнгәки хвәш стра we дәме:
„Сәбрькә,— ви гот,— һ'әйа баһар те,
Әзе бем—бежьм, диса мәрвьбә,
Мталед тә мәлул т'әв бьр'әвиньм,
Wәки дьле тә р'әһ'әт-һесаба,
Әзе бьдьм тә р'ожед әшқ у ша,
Мусае тә we диса бькакә,
У тӧе бәхаәвар сьмла бьчьни
Жь нав зәвийа хвәйә нәчьни“.

Ферик ПОЛАТБЕКОВ

САЛА 1917-а

Гэли нэвала. П'адша дьк'эвн,
Щьмаэ'та р'абуйн т'эхта һьлдышиньн.
Дь нава п'энщед зэрэ шэбэце
Уе дьшэшьтын т'ажед дьр'анди.

Дь бьн бэйрақа азадариёда—
Эвлэде һэр уэлат, щьмаэ'та дьчьн
Нава шэр'е агьр у духане—
Азайи пешда те ль р'убаре дьне.

WƏСИӘТЕ МЫН

Әзе ва дьчъмә шәр'е пашьн,
Шәр'е бе т'әмбә у е шабуне.
Сәр мын һун нәкьн т'ө гьри-дәа,
Сәр мын нәгьрин, гәли һәвала.

Әзе ва дьчъм дәшта шер'.
Ль пешийа дәрбед шур'ед хачоп'әр',
Сәр таләбәхте мын у ви дьли—
Т'әк бьра ба бе бькә һәвари.

Әзе ва дьчъм—сәрикә әв ог'ьр,
Дьчъм бе тьрс кө р'асти дьжмын бем.
Дьчъм нава шер',
Дьчъм р'астанә,

Дьчъм әз һеса, дьчъм сәрфнйаз.
Әзе ва дьчъмә щәр'е пашьн,
Шәр'е бе т'әмбә у е шабуне.
Сәр мын һун нәкьн
Т'ө гьри-дәа.
Сәр мын нәгьрин, гәли һәвала.

ӘРМӘНИСТАНЕР'А

(Жь к'т'еба „Гөл у тьри“)

Ван дәуред таридә, ча шәмданәкә ль бәр фьртна,
Тә к'обари хвәстьна хвәйә азае пешда бьр.
Хуна тә дьк'шийа, баде стрн ль сәре тә,
Ле к'хламед тә нәмьри кәр'нәбун ль ч'йәед тә.
Тә бь ч'э'вед хвәйә тәйри гәләк дур дьдит,
Әw кә зйәе р'әш стөе тә алийа бу,
У хвәстьна тә һатә сери. Ль сәр ч'йәед тә
Гөл у сосьн сал бь сал ль һәвдә бун зедә.
Ереванә тә кәвн, р'әз, баг' у баг'чед тә,
Ньһа бь шәwqa Кремле т'әв шанә —шен бунә.
У ль дәшта Арарате т'әм хәбат дьк'әлә.
Мала мә мәзьнда тө гөл дьди, шайи,
Авайед хвәйә дәләл тө че у бьльнд дьки.
Дә тө һьлдә сылава дост у бьратие.

ЗЬМАН

(Жь к'т'еба „Гөл у тьри“)

Готи хвэйтие ль р'эзе хвэ бьки

Волтер

Минани мовед трийанэ наздар,
Зман хвэй бькэ у һэрр'о-һэргав
Жь гиһе бекер тө т'эмыз бькэ.
Ноли һесьра бьра зэлал бэ
У бэр дэсте тэ—қольха тэда бэ
Әв кө ә'мырда хвэсэри хвэйә.

Жь бэ'ра змане щмаә'те бей'эд—
Төе бьбһей һерсе, һын к'ән у шае,
Жь щмаә'те—һостае пештьр—
Бьзанбэ, т'өнэ дэрсдарәки дьне,
Хэбэред we дөр', лал у щэваһьр—
Мэрьвьн, хэбат, дьне у а'лэм.

Тө хэбэрнәме мәтьрс, бьһер'ә:
Дьле һэр хэбэре weда дьк'отә,
Чава р'эзванәк тө же бэрәвкә
Фекие Гриченко у Далә гьһицти.
Тө хвэ нәди паш—шевре бьдьнә тә
У бь хирәти хвэйкә р'эзе хвэ.

ЭЛЕГИИА

Ль феза вэлате мьнда,
Ниве нэйсэ шэwqvэдайэ,
Р'еза ч'йаед бьн бэрфеда
Наен хане дна дурва.

Гөрщстан we кэр' у т'эри,
Дэнг-н'ьс т'өнэ qэ т'ө али,
Гөрще хэwe ле зоркьри
Мэлул-зэлул дькэ нэ'лин.

Эз т'энемэ. Эw р'азайэ,
Дур у незик хэwр'а чуйэ...
Wэй хwэдейо, на р'азайи,
Гэло к'энге we н'ышйарбэ?

БАНАР

Н'эщн'эшке стра:
Баһарэ ида,
Т'умед ван трия
Дьгьрин шабуна.

Гөлданэ диса—
Дэшт у зозана,
Ле Wэт'эн, гьди,
Те чьчax гөлдн...

Гафур Г'УЛАМ

ЊУН WЭРЬН БАГ'ЧЕ МЫН

Мын дар ч'ькандьнэ н'эвшэ,
Wан дара дайэ бэр,
Бае бһарейи хwэш
Нэрм фур' дайэ ль сэр.

Эз н'ьздькьм ви баг'е хwэ,
Эве р'ьнди-р'эwшгөл,
Көлилке wн гьшк хэмьлинэ,
Жь эшқа мын у дьл.

Вьр дьлизэ ша у гөлгэш
Нэвинга мынэ севи.
Бақә п'ор'е we қьжи р'эш—
Нав қәйт'ана сьпи.

Бав шер'да чу, wәки бехәм
Мэзын бә қиза wн гөл,
К'а һолька вьр чекьн әм
Бой букьнга вейә р'ьнд.

Дэ эм гази зар'акьн—бен.
Баг'да һ'эвас—гиро,
Шолангада һэй хвэ бьк'ьлен,
Сьбе һ'эйа нивро.

Бьра т'ирдина к'эне ван бе--
Ча былдина канне,
У бэлабэ ль чар'ьлде—
Баг'че эшq у шайе.

Мәһәмбет УТЕМИСОВ

ЧИ ТӘР'АНӘ?

Көр' дәлалли кө тә хвәйкьр—чи тәр'ачә,
Чь гөмане те быди сәр ши,
Чахе тә бь хвә нав хаст'уки,
Бехәм-хәреҗ мәзын кьрийә?
Шур нагьрә әв дәсте хвә,
Нәкә глие т'ө пешиед хвә,
Бо шмә'та т'аще зер'ин чь к'ар һәйә?
Иан жь бәза һәспе аг'е чь к'ар һәйә?
Әгәр к'әсиб әм р'оже тәнг хьлаз пәкьн-
У т'охьме һәқиҗәтиә бәла нәкьн.

Иан Р'АЙНИС

ДАРЕД ШКӘСТИ

Бае бе р'э'ми нар даред р'эх бэ'ре.
Бьльнд у дэлал шкенанд сэрдап'е,
Эв нэдытэвийан — т'ым бэр хвэ дьдан.
Хофэ ль сэр ван—дур дьнһер'ин ван.

„Зор—қәвата джмын эм һа тәwandьн,
Ле шәр'е мә һе we бьдуминэ,
Нав һәр шахе мә п'эр' қәват һэйә,
Һәр к'эсәрәк мә дьбе: „һәр пешда“.

Р'астә кө эв дар һатын тәwandьн—
Ль сэр р'уе бэ'ре жь һэв бәла бун.
Ле ль бэр фәрваре ча сурьк һ'эсьн
Шәр'е ван шар дьн һэй т'эзә дьбә.

„Тө қәвата джмын, чава жи бьки,
Эме ша wәлате хвэ э'сә бьбийн,
Тө дькари мә щишьһ'ьти бьки,
Ле мә нет—мәрәм we бенә сери“.

Иухан ЛИИВ

WƏT'ƏNE TƏ

Wət'əne tə we məлул у залул,
Тө жи wəстийайи жь хэм у хэр'eq,
Г'эйф, иди г'өнэ, бу хэwна шэва
Г'ьсрэт—гōмана хwэшбэхтийа wəлет.

Ле дьбэ р'оке бэхте тэ ледэ,
Wəхта тө иди qəбре меван би,
У бенэ сери нет—мэрəме тэ—
Щмэ'та тэ жи пер'а гōлвэдэ.

Нет—мэрəме тэ дьбэ бен сери
У дэрге хере ль бэр wан вэбэ,
Бьбьн херхwэши у бэхтəwари
У бь мьразе тэ сьлсьлэт шабэ.

Ливу ДЕМИАН

Ч'Ә'ВЕД ЗАР'А

Әз гава ч'ә'вед
Зар'а дьһер'ьм,
Диндара һәвалед мьн
Тен бира мьн,
Тенә бира мьн
Диндара һ'әму
Һәвалед мьнә
Мьри у зенди...
Шькьр жь хөде,
Нәмам жи һәнә,
Әw жи зор-сәр хwә
Фелбаз у хайин.
Ле, йане
Зар'е вана т'өнәнә,
Йане жи...
Зар'ө
Нә нола... ваңьн.

В. ГИОТ'Е

ГӨЛА СОР

Көр'ьке ч'уч'ьк гөлэк сор дит,
Гөлэкэ сор нава дэште,
Гэлэк шабу гава гөл дит,
У р'эве-р'эв чу щэм гөле.
Гөла р'ьндьк, гөла холе,
Гөлэкэ сор нава дэште.

Көр'ьк готе:— Эз тэ ньлкьм,
Нэй гөла сор, нава дэште.—
Гөле готе:— Эзе қөлкьм
Кө бир нэки гөла стрин:
Гөла стрин, гөла холе
Гөлэкэ сор нава дэште,

У һанһанга көр'ьк чьрпанд,
Чьрпанд гөла нава дэште,
Стри қөлкьр, дэст п'эр'ьтанд,
Гөла назьк ч'ар нэбу ле:
Гөла назьк, гөла холе,
Гөлэкэ сор нава дэште.

Һайнрих ҺАЙНЕ

Әз вәхтәке бегӧман бум—
Мьн го— әвә әз ӧнда бум,
Ле тыштәк жи нәһатә мьн,
Зани чьр'а?— Пьрс нәкә мьн.

Шәвәкә сар нав мешәда,
Әз дьгәр'йам дьле хвәр'а,
Һәр дарәкә һ'ышйар буйи—
Шин гьреда һ'але мьнда.

Тә һьндьки гӧр'а мьн кьр,
Мьн һьндьки гӧр'а тә кьр,
Ле гава әм к'әтьнә һ'әр'ие—
Мә һәр һежа һәвдӧ пьрскьр.

ФИРДУСИ

(П'эрчэк жь „Шаһ-наме“)

Ва бу, кө һәршәв дө мәрие шәван,
Чь қәт'ар, чь жь т'охма п'әләван.
Аспеж дьбрьн әв әйвана шаһ,
Дәрман чедькьр жь ван бона шаһ.
Дькөшт у бона мә'ре Әжзәһәк
Мәжуе әвана дькьрә хөрәк.
Дө п'акзадае жь вәлате шаһ,
Дө мәрие дьлсаг', дө қәнше қәнща,
Йәки бь наве Армайил-п'акдин.
Е дьн бь наве Гәрмайил-дурдин,
Р'оке р'астгәлә әвана һәрда—
Қәнщ-хьравнйа дьне хәбәрда:
Жь зөлмк'арийа шаһ у ләшкәре ви,
Жь хравхарьна ви, тәһәре ви.
Йәки го: „Гәрә әз бьвьм аспеж,
Харьне чекьм жь бона п'адше“.
Паше һәр щур'ә ван кьрә фькар,
У ль we дәре хвәр'а дитьн ч'ар,
Вәки ван һәрдөе ль бәр көштьне,
Йәки же бьдн хьлазкьрьне,
Р'абун чун, бунә аспеж у һәмин
Һийбун чекьрьна һәр һ'әму тә'ми,
У ль we дәре к'әтә дәсте ван

Харьнхана ши п'адшаһе шһан,
Дәма һат вәхта хуне р'етьне
Р'өн'е ширьн же һьлк'ьшандьне,
Жь дәст ван побәдаре мәрвькөж,
Һьлданә һәрдө мәрве т'усьз.
У вьр щә'дандьн бь we кьрьне
Р'еч'е бьдьянә ондакьрьне.
П'ьр' бу дәрде ван һәрдө аспежа,
Жь ч'э'ве вана қәй хун дьр'ьжийа,
Мезә дькьрьн йәк йе майин.
Жь зөлк'арийа шаһ мабун шашмайн,
Жь һәрдө хорта йәк дан дәсте ван,
Wәки дьн нәдьбу т'ө ч'ар у гөман,
Мәжуе пәзәке гьртьн, дәрхьстьн,
Мәжуе ши мәрне көшти т'әвхьстьн,
Йәк мьр у фәсал готьн йе майин.
— Нәби бьмини ль вьр архайин...
Готи тө нава шәһәр нәмини,
Һәр'и жь хвәр'а нав ч'йа у бани...
Дәwsа сәре ши жь әwаан сәрийа
Харьн че кьрьн жь бо әждәһа.
Бь ви тәһәри мәһе си шәwan
Жь әwe дәре һәр дьр'әвийан,
Оса дөсьд мәри т'әмам бун,
Йәк йе дьнер'а ә'йан бу,
Аспежа дане чәнд бьзын, чәнд пәз,
Әwan ледан чун бәрбь дур-дәрәз,
Оса пешда һат т'охьма к'өрда
Ньзанбун к'өнә у ль чь әрда.

Омар ХАЙАМ

ЧАРИН

Чьдас жь тэ те дьле кэси мэк'эвэ,
Бь агьре хвэ нэшэвтинэ т'ө кэси.
Гэр дьхвази дьле тэ т'ым р'эһ'этбэ,
Бь хвэ бешэ, нээшинэ т'ө кэси.

Натьяна мьн р'у дьне т'ө фэйда нэкьр,
Чуйина мьн жь дьне т'ө тышт кем нэкьр,
У мьн нэбьхист, сэһ нэкьр жь т'ө бэндэ-дул,
— К'ане эз чьр'а натьм у чьр'а чум?

Хэм хьрабьн, хэма мэкэ, к'эф бьжи,
Шие қәнщ-хьраб бь сьдце қәнщ тө бежи.
Чьмки дьне п'уч—бэталэ бь хвэ жи,
Ҷәү заньбэ тө т'өнэйи, ща бьжи.

Баба Таһар ОРИАНИ

ЧАРИН.

Се р'ожә чуйи, си р'ожә ида,
Звьстане чуйи, Нәвр'озә ида,
Кӧ чуйи тә го, ве һ'әвтә эз тем—
Бьжмьрә һәла, чәнд р'ожә ида,

Гәло шер у пьльнги, вәй дьл, вәй дьл.
Һәр мәр'а қал у щәнги, вәй дьл, вәй дьл.
Қ'а мьн бькарбуйа хун тә бьр'ета—
Бьдита к'а чь р'әнгийи, вәй дьл, вәй дьл.

Низами ГЭНЦЭВИ

ДЭРЬЭҚА Н'АЛЕ ХВЭ У БИРАНИНА Р'Э'МЭТИЕ ХВЭДА (Кәрик)

Сақи, к'а эз жь к'ө бум шэрав п'эрэст?

Т'асәке дагырә бьдә бь дәст.

Әw шэрава кә мина һесьра зэлалә,

Бона мәсәбе ашьра һ'элалә.

Гөмана шэраве эзе дэнг бьдъм чэнг.

Wәки щарәкә дьн шабә әв дьле тэнг.

Шерәк к'әтнийә ль орт'а р'е варгәһ—

Әз дьхвэзъм, кә шер дурхъм сәр р'йа хвә.

Бәри һынге мьн кьр, кә эз к'ефхвэшбъм,

Ле иро әw нинъм, эзи нәхвэшъм,

Саг'и жи wәки кә дәсте мьн бьчә,

Мьн һ'але т'өнәбә, дәсте хвә һәр'ә.

Сақи, бо мьн бинә шэрава мә'л.

Wәки эз бьсожъм бь агьре хвә ал.

Әw шэрава, wәки бь хәбәрк'арә,

Бона р'өһ', чава р'өһ', һәмин сазк'арә.

Баве мьн Йусуфе Зәк'и Муй'айедә,

Ә'мре хвә да чу, гьништ пешие хвә.

Чь зәминр'а бежъм? Һәр тышт дьк'ышә,

К'а чь бәр хвә к'эвъм, т'ө тышт наминә.

Ҳэре, пешие баве һэйло жь Адэм,
Эзе хуна баве к'е бьхвэзым а'лэм?
Гава кӧ мьн мьрна баве хвэ кӧ ди.
Нав дьле мьнда кӧле мьн пьрси.
Мьн бь дэсте хвэ һынгьв у нуш дурхьст.
Хвэ биркьрын мьн жь хвэр'а дэстхьст.
Сақи, дэ тӧ вала р'унэни-р'абэ,
Шэрава сор—гэвэз һэй мьнр'а дагырэ,
Вэки зман бьк'эвэ дэве мьни лал.
Вэки худан бьдэ сэр мьне эв һ'ал.
Дйа мьн кӧ йэкэ ханьмэ к'ӧрд бу.
Ве жи э'мре хвэ да, вэфаткьр чу.
Эзе ви һ'але хвэ к'а бежьмэ к'е.
К'ане к'е чь бькэ, к'а к'е шунда бе?
Авед бэ'ра к'уртьр дэрде мерьвэ,
Тӧ авэкэ бэ'ра вэкэ ви навэ.
Хэм—хэреқ к'урьн у һе хэдарьн,
Нэ эв бэ'ред бь эрқ, бь ч'эм у щэшьн.
Эв бесэробьнын дэрде бе дэрман,
Һ'эзар ч'эм бен сэр—накьн тӧ мк'ан,
Сэба ван хэр'еқ у хэме бе к'энар.
Т'эк р'йа биркьрыне һэйэ чава ч'ар.
Сақи, р'абэ, бо мьн шэраве дагырэ.
Р'йа мьнэ дурэ- эз бьгыһижьм р'йа хвэ.
Ве шэраве кӧ ақьл сэвда дьбэ
У һ'эзар тышти сэре мерьв тинэ.
Хоцэ Омэр һэбу эв хале мьн бу.
Эви жи вэфаткьр, жь пышта мьн чу.
Эз нав дэрде хвэда һа дьшэшьтм,

Жь дьл һ'ьнаве хвэ wa дьп'эр'ьтм.
Жь эве знщира шин эз хвэ дьт'ьрс'ьм.
Жь зарк'этьне эз sawe дьгр'ьм.
Сақи, жь хумэ-хуме шэравхане,
Шэравэк сор бинэ ча дэндьке һ'ьнаре.
Әw шэрава кӧ эшце дьбахшинэ.
Чава шэрбэҫта бӧһӧште дьл дьяхвинэ.
К'а к'анен кэс у кӧс, кнез у лезьме мьн,
К'а к'анен пешэвьтиед бэрбина мьн?

СЭДИ

Гелэкэ хwэшбин р'оке н'эмаме—
Дэсте мән'убе к'этэ бэр дэстъм:
Жь wer'а мьн гот: „Мьск-эмбэри ce—
Кö жь бина тэ эз öса мэстъм“.

Әwe мьнр'а гот: „Гелэк нэтыштъм,
Ле wэхта эз р'эх гөле р'уньштъм,
К'эмала weйа сэр мьн эсэркър,
Гэр на хwэликэ р'аста у бэстъм.

Врт'анес П'АП'АЗИАН

ЛУР-ДӘ-ЛУГ'

(Поэма к'өрдие)

Ль ведәре— бәр дәве Ава—Р'әшә шиварәки хвәш
Н'әсо дәрбази дькър.

Нава вәлет һәрге зламәки бәдәви сәрхвә һәбу, әв
бь хвә бу. Зора кәсәки педа нәдъчу ч'әк у р'һалә ви
же бьстәнда . Мәрвә щәрде тәрөш нәдкър р'әх пәзе ви
к'әвә, һ'әта гөре сәре ч'ие жи һ'әфса хвә жь ви дькър.
Ахър әви чьқаси р'әм бу алиә қәншиә, ақаси жи бер'әм
бу алиә храбиә.

Н'әсои бәдәв бу, пола р'ожа т'әзә һьлати, т'оз у хө-
бар ле һьлати. Гава кө ч'әвед қизед вәлет бь ч'әв
бру—бжанг, бәжи—бала ви дьк'әт, һ'ыш у ақьле вана
сери дьчу. Ле блур лехьстна ви чава бу? Жь сәда
блурә ви мәрв һәва нәдма: өса хвәш бу, к'өбрә ши-
рын, вәки һорийа дькарьбу һавжайа дьле хвә пе баши-
йа. Әв сәда шарна зәлули бу. шарна миңа азе дькърә
гөжә-гөж, тә қәй дьгот шарури бьлбьлә, кө дьхунә.

Һәрге мәрв, һәрге һ'әйван, чахе кө дәнге блуре
дьбьһист бей'әмди хвә дьһатә незик, ши бь ши дьбу кә-
вьр у дькър кө һәр хазәк, һәр аһаз у талазәкә ве бь гөһа
бьбһе.

Н'әсо феза знара у қәйе һәрә жорьн. р'удьһышт, ль

бэр ч'эв хоризона фьрэ, ль бэр п'ийа Ава — Р'эшэ гежгэр'инг, ль бэр э'ниер'а п'уса тэйсок чьнг дыда.

Мэрийа гэрэке бы ч'э'ве хвэ бьдита, чька эв пэзе бе зарн-зман чава ч'ере хвэ жь бир дькьр, дьк'шийа бэрбы ви дьчу.

Н'эсо кэвьр дьн'эландьн: п'елед Ава—Р'эш дьлуwand, т'эбийэт дькьрэ р'ьсас, п'ус дьньвьжанд, нэр тышт жь ши дьн'эжанд: хорн жи ле тьма дьман.

Н'эсо йэки өса бу.

Пэзе ида чав нэда пэй сода блура ви. Эв жь щие хвэ р'анэдьбу, бы блуре газн пез дькьр.

Бона ч'ерандьне м'раме „Берик“-е, бона авдаине е „Хозате“, ле бона н'эйване м'лук дора хвэ быщвинэ йа „Газийа пез“ ледьда.

Пез кё дьбьнист, нэр тышт дьньшт, сэр нэр тыштир'а дэрбаз дьбу, дьнатэ дора Н'эсо дьбу чэрх.

Н'эсо өса бэштэварн дьдэбранд. жь мэрийа дур, п'ашла т'эбийэте, ль бэрп'ала ч'на. жь алие пэзе хвэ н'ьзкьрн, жь дэнгбежийа хвэ р'азн, эв бэштэвар бу, ча-ва мирэк.

Ле р'ожэке Н'эсо, қиза аг'ае хвэ омыда т'эне дит, дит у же н'ьзкьр.

Зэлхе бэдэw бу, ч'э'вед we бөлэк, бэжыпэ тар'ьн'ан, навкелкэ зрав. бру-бжангэ қэйт'ан, демэ сор-гөли.

Зэлхе жи Нэсо дит. Зэлхе жи жь Н'эсо н'ьзкьр, Н'эсо гэлэки бэрхвэ к'эт. Жирбуна хвэ ондакьр, оидакьр ша-буна хвэ. Жь тарибара сбе н'эта эвара дэрэнг т'эрка к'о-чьк у сэрае нэдьда: пез т'ер бьхара, нэхара, щэм ви йэк бу. Бэре ви бьрщеда, зэлули ль блуре дьхьст, дьле хвэ

дькърэ нава блуре у мннани тэ'вие баране һесър дьбаранд.

Зэлхе жи дь һ'але хвэда дьк'эвгьри. Хвэ дьда пышт п'эрде дина хвэ дьда һ'эсо, жь диндара ви, жь дэнге блура ви т'ер нэдьбу. Нэ дьхар, нэ вэдьхар, дь хвэда дьк'эрби.

Һәрдöа жи заньбун, вэки гэлэки дури һэвын, вэки қиза аг'а набэ жьна швин.

Ле дьлк'этын зэйнэта р'у дьнейэ: агьрэки гэлэки гөр'. Эв т'ö дурбуне нас накэ, р'йа хвэ дьқэдинэ: һарге дурбэ һарге незик, һарге тэнькбэ, һарге к'ур. Һ'эзкьрын нэ дурбуне нас дькэ, нэ һэв щöдабуне.

Аг'аи дурди бу у гэлэки дэлк'баз. Эв зутьре бь һ'эзкьрна һ'эсо һ'эсийа. һерс бу: к'эф дев к'эт, хвэст шване дэст сэрхвэ һьлдаи бькөжэ, ле эви йа хвэ заньбу: нэхвэст наве мала хвэ бь хуна шванэки храв бькэ һ'эта—һ'этае.

Ле дэр у доране ви ве нь бьготана, һарге бьбһистана, вэки шванэк пэй қиза ви дьгэр'э? Гэрэке һ'эсо дурхэ, öса бькэ. кө эв бег'эмди хвэ бьқэврэ, хвэхвэ э'щевэке бинэ сэре хвэ. Гэрэке ойнэкэ öса чекэ, вэки һ'эсо бь хвэ бьһелэ дурк'эвэ у шарэкэ дьне қэ вэнэ-гэр'э.

Аг'а р'окьр у пива: гэлэки фькьри у аг'рне р'ек жь хвэр'а дит.

Мэрьв шандэ пэй, гази һ'эсо кьр, жер'а гот:

— Һ'эсо, эз заньм,— аг'е нэп'ак сэрда гьрт,— эз заньм, вэки дьле тэ қиза мында һэйэ, тö лавкэки сэрхвэ-йи, мын бьһистийэ, вэки блурэкэ р'ьнд ле дьхи. Эзе қи-

за хвэ бьдъмэ тэ, ле т'эне қрарэкэ мын тэ һэйэ. Мын бь-
хистийэ, вэки пэз гөһдариһа тэ дькэ у гава дэнге блуре
дьбһе, те дора тэ дьбэ чэрх.

Тө мынара һана дьбини, эзе жь э'рде һ'эта сери п'е-
пэлингэкэ дарин чекьм: төе ль сэре мнаре р'уни — we
жоре, пэз жи бра жере бэ. Эвэ қрар. Һэрге тэ жь жоре,
бь лехьстьна блуре пек ани, пэз сэр нэрдьванер'а
дэрхьст бьр шэм хвэ, ви чахи бра қиза мын ль тэ һ'элал
бэ, хвэр'а бьбэ пе шабэ.

Һэрге тэ кө пек нани, ви чахи төе бьби сосрэт,
п'асэ-пуге хвэ, чь һэйэ, бэрэвкэ у һэла зуйэ жь ван дэра
бьжэ'һмэ һэр'э. Шван нькарэ бьбэ з'эве аг'е, we йэке жь
сэре хвэ дэрхэ.

Һ'эсо бэшэрхвэш бу, т'эмэнэ бу, гот:

— Аг'а төн саг'би, бра готьна тэ бэ.

У аг'е нэрдэванэк дарин да чекьрыне, нод у нэһ
п'епэлинге we һэбун. Бен Һ'эсо п'епэлингэк орт'а веда
да шкенандьне: йа шкэсти днса дани дэвсе. Оса кьр,
вэки т'ө тышт к'эвшнэбэ, ле тыштэки свьк дькарьбу
һьлшанда у йа дьне вэкэ газэке дурхьста. Бь ви тэһэри
пэз ида нькарьбу дэрбази жоре буйа.

О, аг'айи нэп'ак бу: к'өбар бу, қөр'э.

Аг'с залым эв нэһэди кьр. Һ'эсо р'акьр сэре мнаре.
Зэлхе ани сэр эйване у шванр'а гот:

— Эва жи тэр'а Зэлхе, к'ефа хвэ хвэшкэ, һэрге тэ
готьна мын ани сери, тэ хвэш һ'элал.

Зэлхе Һ'эсо дит: бона Һ'эсо гөла э'нийа we гэш бу,
сор бу, у бь дэсте хвэ нишанкьр. Шван те дэрхьст, вэки

Зэлхе жь ши һ'ыз дькэ. Дьле ши ша бу. Блур һлда да сэр лева, к'олоз қоткыр, дэстбь лехьстьне кыр.

Бу грмина ч'ыл у ч'йа, дар жь щие хвэ һ'эжйан, кэвэр һ'элийан. Аг'е зальм мэде хвэ кыр. Зэлха сөүдэ-сэр һндык ма хвэ жорда бавита, бычуйа жоре, нолани пез бьк'эта нав дэстп'е һ'эсо.

Пэз к'ышйа, незики нэдэwane бу у пэй һэвр'а р'ез бун, һьлк'ышйан, wэки һэр'ын, быгһижнэ сэре мнаре.

— Һэй ло, ло, швано, шване Ава—Р'эшо, нэ тэ ч'ыл у ч'йа дани һ'але гриандьне, дэвэ—кэди дькьрын, нэ тэ кэвэр у коч'ык дьда һ'эландьне. тэ бь чь аqьли бауарбуна хвэ бь аг'е ани, чьр'а һьлк'ышай сэр мнаре? Һ'эсо, тэ зьке дйа хвэда авэк р'эш буйайи, qэ нәһатайи р'убаре дьнйае. Хвэзла qэ дьпе нэк'этайи, wэки бь аг'а т'жинэ. Хвэзла тэ р'эиге р'оже нэдита, wэки тэ қал у балкьри гиһанди п'елед Ава—Р'эш, wэки тэ лурп-лурп кьри, һэв к'этьна қамиша, wэки тэ кьри машоq.

Һэй ло, ло... Чаванэ, дьбэ к'өрд аqа беисаф бу, wэки бь дьлк'этьне к'энийа. Дьбэ исафа хвэ онда кыр, хвэде хвэ жи бир кыр.

Тэ Һ'эсое р'эбэн чьр'а кьрэ п'ара шэйтин, аqле ши же дьзи, дьнйа кьрэ шин у гьри... Һэй ло, ло...

Пэз һэй һьлдык'шйа, һэв дэ'в дьдан, бь сэда блуре хвэва дьчун, зэра бынида бир кьрьбун. Ль Һ'эсо дьнһе-р'ин у һьлдык'шйан.

Дьнйа шаш у мэт мабу. Аг'ае зөлмк'ар бу кэвэр.

Зэлхе һ'эя навкелке қуз бубу: дәсте хвә дрежи һ'эсо кьрбу, дькьрә гази:

— Һ'эсо, эз йа тәмә, бьминьм, жь тәр'амә, нәминьм жь әрдер'амә. Эз тә һ'ыздькьм, ақас тә һ'ыз дькьм, чь-қас Ләйле жь Мәшлум һ'ыз нәдькьр. Эз тә һ'ыздькьм, һ'ыздькьм ақас, чьқас мьнмьник жь ч'ьрае һ'ыз накә, бьл-бьл жь гөле һ'ыз накә, дьнйа жь р'оже у һешнайе, жь халие һ'ыз накә. Тө ч'ьра мьни, тои гөла бәр бина мьн, тои р'ожа мьн, тои әмре мьн.

Һ'эсо дьбһист, дьле ви дьшәшьти, ледьхьст, дәнге блуре бьлд дькьр.

Нери гһиштә п'еплингә шкәсти, фә'мкьр, вәки мь-рьна ви ль бәр ч'әванә, ле жь әшқа блуре дин бьбу, льнге хвә дани сәр п'еләлингә.

Дар һ'әжйа, дәнге мькинәке һатә бьһистьне у нерие кәвәр нава һәведа гьлол бу, чу, вәки дь нава кәвәр—көч'ькед зәрәда һур у хашбә.

Һ'эсо кьрә зарин:

— Һәй вах, нерие мьни бәдәв,— бь дьләки брин әви кьрә ахин. Ле гава Зэлхе нһер'и, нери жь бир кьр. Блур да сәр лева у дәст бь лехьстьне кьр.

Пез һ'але нери дитьн, сәкьнин, фкьрин, шунда вә-к'ьшьн, ле жь дәнге блуре сәрхвәш бубун, пешда лвьан.

Мийа пешьн шер'банд, пар'а вәк'ьшийа, льнгед пе-шьн бьлд кьр у хвәст банздә, кьрә к'алин у да пәй не-ри.

— Һәй вах, вах, мийа мьнә безар у зман,— Һ'эсо кьрә зарин. Ле гава Зэлхе нһер'и: пәз жь бир кьр, блур т'жи кьр. Мийа дөда щер'банд, банзда жи, ле ль п'еп'е-

лингe к'эт, тлоли нава һәвe бу, бь дэнгәки мәлул кьрә к'алин у бәрбь бьне зәре чу.

Һ'әсо блурeда дьгот,— банздьн, дәрбазбьн, мк'иe мьнә дәлал, бәрхкед мьнә ширьн, һьлк'ьшьн, вәрьн щәм хвәйе хвә.

Пәз даһа нәдльпьти, пар'а вәк'ьшия.

Һ'әсо һерс бу, дара шкәсти нәдьдит. Чьҫа һ'взкьрьн у һ'өба ви һәбу, т'әмам блурeда р'ет: бь авазе хвә дар у бәр кьрьбу кәвьр.. ле пәз шунда вәдьк'ьшия.

Аг'а жь шөхөле хвәйи кьри шәрм кьр. Зәлхе жь бегөманье бу нивмьри.

Һ'әсо қәйдә гөһаст.

Һна әви хвәхвә жи ньзанбу, чь мқами ледьхә.

Ба һатьбу бьр'ине, ав щие хвәда сәкьнибу. Һәр тышт кәр' бубу.

К'е „Лур-дә-лур“ нәбһистийә? Жь ви мқами дьле кәвьри жи дьхохьмә, һьлдьшә. К'е кө бьбһе, дьле ви һ'взкьри ве бьк'өтә, хвәва һәр'ә. Қиза бәнги ве дин у һар бьбә у бәрбь һ'взкьрие хвә ве бьр'әвә. Әвә хвәшә, сәрт'аша к'ламанә. Дьловәнийә һорийанә, әв р'өһ'е Һ'әсойә. Пәз к'ьшия, гәләк тлол бун. Һ'әсо жи жь щие хвә ләқийә, дара шкәсти дит. Һәр тышт фә'мкьр: ль аг'е нһер'и.

Фә'мкьр, вәки Зәлхе жь бона-ви өндайә, әв жи жь бона дьнийәе.

Зәлхе жи жь щие хвә һ'әжийә, ль аг'е нһер'и, ль Һ'әсо нһер'и.

Фэ'мкър, wэки Н'эсо жь бона we ондайэ, эw жи жь бона дьнйае.

У нэр тышт кэр'бу.

„Лур-дэ-лур“ сэрър'и, аwаз талазе wейэ пашьн нава нэwеда бэла бу-тэмыри...

Паше... цужин у цир'инэк натэ бьхистьне.

У дө злам нава нэwеда лэзэ-лэз глорбун, wэки бь нэвр'а дь бьне зэреда нур-нурибьбьн... н'эмеза нэwда.

Йэк Н'эсо бу, йа дьне—Зэлхе...

ХАЛЕ ХЕЧАН

— Сбэхера вэ.

— Вэй, бь хер у сламэт нати, хале Хечан. Цизе, ша р'абэ хале Хечанр'а чае бинэ, нан бинэ, араде бинэ. Э, хербэ, хале Хечан, қэ чь һэйэ, чь т'өнэ, чь қәви ль шә-һәре мә қәсдьин?

— Чь we бьқәшьмэ, мьн мөкөр'ийа вэ дькьр. Мьн го, к'и занэ, мьрьн һэйэ, жийин һэйэ, ша эз һәр'ьм, сә-рики бьдьмэ вана у бем.

— Э, сәр ч'э'ва у сәр сәраp'а нати хале Хечан, эм жь хале хвэ зә'ф р'азинэ.

Хале Хечан вьрда— веда хәбәрда, чайа хвэ вәхвәр, нан хвәр, паше кәр' бу у дәстбь к'ьшандьна қәльне кьр.

Қасәке сәбьр да қәльнк'ьшандьне у гот:

— Ле әве чава бә?

— Чь, хало?

— Ахьр гәде мьн дьбьнэ салдатие.

— Э, эз чь дькарьм бькьм....

— Чь карьбун к'ижанэ, нһа халожна тә р'уныштийә, дьгри.

— Дэ бежә, чька чь дькарьм али тә бькьм, эз һазь-рьм.

— Эз дьбем, эм һәр'ьн метрика ви дәрхьн, чька чь же дәрте.

— Эре, дэ к'эрэмкэ эм һэр'ын.

Эм р'абун чун консисто́ре.

Мын жь диванбаши һивн кър, эви дэфт'эра метрике, йа сала хале Хечан готьбу, дэрхьстэ орт'е. Эм ле гэр'йан, ле нэгэр'йан, йа кър'е хале Хечан т'өнэбу.

— Эв чаванэ, харзийя?

— Э. т'өнэ ида, хале Хечан.

— Һэла чэнд сала жере бьһер'ын, дьбэ мэ шаш кърьбэ. Дэфт'эред т'эзэ ании, ле гэр'йан, нав ванда жи т'өнэбу.

— Мэ шаш кърийэ... Бавэркэ, мэ шаш кърийэ,— хале Хечан бэр хвэда гот. Бь т'эг'мина мын гэдэн мэзынэ. Демэк, дьхвэзым бежым, гэрэке мын бьгота жор бьһер'ын.

— Бра готьна тэбэ, хале Хечан, эме жорда жи бьһер'ын. Мэ дэфт'эре т'эзэ анин, ле гэр'йан, нав ванда жи т'өнэбу.

— Т'өнэ, к'эшии пэнвисийэ.

— Ле аг'ри?

— Ле вэки т'өнэ, ида эм чава бькьн... Эм һэр'ын, хале Хечан.

— Чуйине қэ дьбэ... Һна халожна тэ р'уныштийэ у дьгри.

— Дэ эм чава бькьн, вэхта т'өнэ.

Эм дэрк'этын, һ'эвэки чун, хале Хечан сэкьни.

— Һэла сэбьр бькэ.

— Чь һэйэ? Бежэ, хало.

— Йане эм һатьн к'о у к'ода дьчьн?

— Эм дьчьнэ мала мэ, ида.

— Ижа эв бу?

— Ле чь бькьн?

— Ахьр жь шьра һ'этани вьра эз бь гөмана тэ натьм ижа нһа эзе вэгэр'ьм чь бежьм?

— Хале Хечан, эз на тө бежэ, ида чава бькьм, мә ақа дэфт'эр ньһер'и. сэробьн кьр, тэ ди т'өнэбу.

— Эв чаванэ, йа көр'е хэлце һэйэ, һэма йа көр'е мьн қэлийа...

— Вэхта өсанэ, эм чава бькьн?

Хале Хечан һ'эта мале хэбэр нэда.

К'өлфэта мьн пьрси:— һа, вэ чава кьр?

— Һэла эме бьһер'ьн,— хале Хечан готе.

Мьн готе:— Наве көр'е тэ нэнвисинэ, ида эме чь бьһер'ьн? Һ'эзынг һатэ хале Хечан.

— Дэ бра өсабэ; эм чава бькьн, эз жи чава натьмэ, эзе өса жи һэр'ьм.— ва гот, мэлул р'унышт у зар да қэ-льне. Вэхта фравине һат. Мэ кэр'э-кэр' нане хвэ дь-хар: ньшкева хале Хечан жь т'эхтэ вэк'ьшийа у ва готэ мьн:

— Ле вэки эз нһа һэр'мэ мале, эз чь бежмэ халож-на тэ?

— Дэрһэқа чьда?

— Йа ве метрике.

— Wah, малавао, т'өнэ, т'өнэ иди, к'эгиш нэнь-висийэ.

— Эһ, тө жи хвэр'а хэбэр дьди.

— Хэбэрдан к'ижанэ, тэр'а дьбен т'өнэ, дһа.

Хале Хечан диса ахинэк р'аһьшт у сэрка хвэ дагырт.

Пэй фравине эз чумэ от'аха хвэ, вэки һнэки һесабым.
Эз дыфькырым , гэлэ эв гөндиед мэ чь шур'э мэрвьын...

Һэма ве дэме, хале Хечан һатэ һөндөр'.

— Р'адзьейи?

— Эре.

— Ле һна вэхте р'азашейэ?

— Ле чь быкым, хале Хечан.

— Ахэр эз һатым вьра у мам. ле тө мыр'а чь дыбе-
жи?

— Эзе чь бежым, хале Хечан?

— Ле дэрһэца ве метрике чь дыбежи?

— Wah, хале Хечан, чь мэрвэки э'шеби, һ'эйран
тэр'а бы змане мэ дыбжым— т'өнэ, т'өнэ, т'өнэ...

— Дэ п'ак, ида чьма дыхэнди, т'өнэ, эзе жи һэр'ым
мала хвэ. Дэ бы хатьре вэ,— у бы хэйд дэрк'эт, чу.

— Ог'рбэ тэр'а, дэ эз чава быкым, вэки т'өнэбу. Эз
р'абум, мын дина хвэ дае, хале Хечан ве ль балконе
р'уньштийэ, қэлна хвэ дык'шина. Мын к'омэ хвэ һьлда,
вэки жы мале дэрэм.

— Те к'ода һэр'и, ле тэ глик нэда дэсте мын,— ха-
ле Хечан пэй мыр'а кьрэ газн.

— Глие мын т'ө тышт жи т'өнэ.

— Демэк дычи?...

— Эре.

— Ле ль метрике ида напырси?

— На. нькарым.

Пэйи ве йэкер'а хале Хечан чубу гөнд, готьбу, вэки
дэстэнт буйэ, һатийэ шэһэр, һиви кьрийэ, вэки али бы-
кын, гьва к'ө мын жи готийэ— эз нькарым, мын нэ гөһ
дайэ глие мын у нэ жи р'уе мын ньһер'ийэ.

ХЭЗАЛ

Эва йэка гэлэк сала бэре қәшымийэ, ль ведэре, ль бэр п'ала Элэгэзе, гөндэки к'өрдада. Эш гөнд сэд мали зедэйэ, клубэкэ мэзын теда һэйэ, авае Совета гөнд, каникэ т'эзэйэ кэвври чекьрнэ. Ава ше бь лула нае, ле һэма өса хөшэ-хөша шейэ дьк'шэ у қиз у букед гөнд дэстхвэда щер' у қаськед хвэ'т'жи ав дькьн, вэдьгэр'ьн. Ида мина р'ожед чуйи сыре насэкьн, дэстбь мьжулие дь-реж накьн.

Э'срэкэ һавине автомашинэкэ бьрқок һатэ ши гөндн. Гава кө эш һат орт'а гөндда сэкьни, генералэк бь форма хвэва же дэрк'эт, қизэкэ қэмэр жи пер'а, гөһед веда гөһарнэ зивэ мэзын. Эше п'ор'е хвэйи р'эш шотэ гөли һунабу. Гөһаред гөһе ше, к'ьнщед шейэ бажар-ваннер'а ль һэв нэдьһатын , эвана ақа жи нэр'ьнд бун у мэрвь шаш дьма, чька чьра өсанэ.

Генерали урьс бу, чур'и сэрр'у көр'кьри, мэрвьэки бльнди навсэрэ бу. э'мьре ши қэдэра пенщи сали, ле қизьк, шэки п'ор' у ч'э'вьнэ р'эш ле бун, қэ бэнгзэмиши урьса нэдьбу...

Һ'ьлбэт эва щара э'шльн нинбу, кө автомашинэ дьһатын ши гөнди, р'оже чэнд машине өса дьһатын у дьчун, ле иро зар'о , жьн, қизьк к'ьнщед мина көлилкед Элэгэзе— сор. к'эск, қич'ьк ле, пер'а-пер'а һатын автома-

шине шьвйан у we автойа р'эшэ бьрқок, генерале бльн-
ди бь ордена хэмьли, қизка п'орр'эшэ ч'э'вагыри һатьнэ
серс. Қизьке солед пэ'нибльд п'е кьрбу у дерэки кьни
лебу, кō дьһатэ һ'эта сэр чонга. Гэло эw чь қизьк бу,
кэсэки нъзанбу. Һэма р'уе ве йэкеда жи эwana оса
чарч'э'ви бубун, ледьһер'ин у тэ дьго гьшка тьштэк дь-
хwэст заньбйа, чька эwana к'инэ, чь қэви һатьнэ гонде
wan....

Wэxте кō эwana һэла һе оса һ'эwаск'ари ль wan
дьһер'ин, қизька т'эзэһати бь бэшэрэкэ хwэш незики
к'ома жьна бу у бь к'орди пьрсн:

— Совета гонд к'ижанэ?

Жьпэке, wэки ль сэр хьрхе we бэлге зив, сэдэф у
һекэл һэбун, тамэки бь кэвьре туф нишан да, чэнд мэрь-
ва һ'эwша wида мьжули дькьрһн.

Қизька т'эзэһати бь ч'э'вед хwэйэ эшқ у ша wи али
һер'и у wэгэр'ийа, генералр'а урьси гот:

— Папа, эм һэр'һн, эз заньм.

Эwana анцах чэнд гав авитьбун бэрбь авайе Сове-
та гонд, гава қизька т'эзэһати ньшкева сэкьни, кьрэ қи-
р'ин у бэрбь к'ордэки кал р'эви, wэки дрганэ сэр мьла
жь weда дьһат.

— Баво щан, баво щан...— қизьке гот у хwэ авитэ
п'есира wи.

Генерал сэкьни у бь һ'эмде хwэ, бэшэр ле хwэш, бь
сьдқэки қэнщ ль we йэке һьһер'и, мэрьв дьгот, эwi фэ'м
дькьр, чька we гаге чь дьқэwьмэ. Т'эне „баво, бавбуна“
қизьке у дэнге баве дьһат, кō дьгот: „Қиза мьн, дэлаала

мын“. Жынкед бэрэвбуйн шаш у мэт'эл мабун, хэбэр нэ-
ддан, к'отасне жы нава вана йэке һындавда го:

— Қиза шийэ, қиза ши.

Гава эв йэк быһистын к'ома жына бы зар'ава т'эвайн
бэрбы кале у қизка т'эзэһати чун.

— Қиза шийэ, қиза ши,— жынкэ дьне навсэрәйэ
р'эхт у р'ышмэ ле, дьгот.

Йэкэ майин, вэки һэй ль синге генерали хэмыланди,
һэй ль қизька т'эзэһати, кэ бавер'а хэбэр дьда, дьһе-
о'н гот:

— Эм бежын, эв қиза һ'эсойэ, ле эва йаралана
г'ийэ?

Чава хане дькыр, баве кал жи ве пьрседа giro бу-
бу, вэки к'элогри хэбэр дьда у һым генерал дьһер'и,
һым ль қизьке.

— Вэй тө сэр ч'э'ве мыр'а һати, қиза мын, бэрха
мын,— эви бы к'эла т'жи дьготэ we у хвэ вэдьгьрт дэс-
те хвэ быдэ к'ынше we, дәсте we быгьрэ, ле т'эне ва
шашмайи у дөдьли ледьһер'и,— ле тө жы к'э тейи,
эва йаралана к'ийэ?— Эви аг'ьр-сонги жы қизьке пьрси.

Қизьк жы we пьрсе мэрыв дьгот һатэ сэр һ'ыше
хвэ, т'эви һэв бу, дәсте баве гьрт у готеда:

— Баво, вэрэ, насийа тэ быдьме,— у дәсте ши гьрт
быр бэрбы генерал,— эва эв мэрывэ, вэки эз быр'ым
хвэйкьр'ым.

Ле кале ч'э'в ле т'элэлэ шиде сэкьни у ва бы тәһә-
рәки дина хвэ да генерал. Эви э'щербмайи пьрси:

— Демэк эви тө быр'буйи, эви йаралани?

— Эре, баво шан, эвэ, эвэ, қизьке чэнд шара сәре хwэ һ'эжанд. Ле һынге генерал шинбу.

Қаләмере к'орд тә дьгот тыштәки сәр нәдькә'т у пер'а жи тә һәw заньбу тәрәш накә пьрса бьде. Ле генерал бь бәшәрәкә хwәш ль к'орде кал дьнһер'н у һ'эта кале пешда бьһата, әw бь гавьнә мазьн незики ши бу у бь әшәq қизе пьрси:

— Баве тәйә, әре?

— Бәле,— ч'ә'ве кәч'ьке тәиснн у мьле баве гьрт, әw незики генерал кьр.

Жьн у зар'ед чэнд гава дури вана бәрәвбуйи, кә ч'ә'вед хwэ к'өтабун ван, к'әфа вана хwәш бу у гьшка тә дьго, дьхwәстын бьзаньн, к'а ль we ор'е чь дьqәwь-ә, әw һәрдә мерьк чь хәбәр дьдн.

Жьнкәке пьрси:— Гәло һ'әсо урьси занә? •

Һ'әкә дьне гот:— На. ле гәло чи ши кәч'ьке у йаралан т'әв һәйә? Гәло әw у йаралан чи һәвдөнә...

Жьнәкә дьн, wәки бәр у п'есире we жи т'ьжи бьш-кок у сәдәф бун, wa бь шьк гот:

— Дьбә мере we бә.

Жьнька пешьн сәре хwэ һ'эжанд у гот:

— На. йаралани мазьнә, we чава мере we бә.

Жьнәкәкә дьне, wәки һ'эта һынге хәбәр нәдьда, әw жи т'әви глийа бу, гот:

— Дьбә шарийа ши бә.

Чәнде дьне сәрда зедә кьрын:

— Ле йаралан qә мина шарийа we нанһер'ә, тыште әоса набә на...

Жьн чьпхн бун һэв у хэбэр дьдан, һэр йэке гьлик дьгот, һивше бун, чька аг'рие we чава бэ, чьмки эw гьшк бона вана бубу ише сере, кэсэке сэрэдэри же нэдькьр. Алики жи һ'эсо бь хwэ жи бэр ч'э'ве вана һатьбу гөһастьне. Һ'эта иһа дэрһэца вида эwца заньбун, wэки һ'эсо эв мөг'даре һ'эвт—һ'эйшт саланэ һатийэ гөнде ван у гава эw буйэ колхозване ви гөнди Сэ'дое сэдьре колхозе авайнки ч'ук дайэ ви. Малька ви, эw қэдэр п'эр'е гөнд иинбу, ле жь малед дьне фьрқ бу у эw wedэре дьдэбьри, т'эви шөхөлед т'ө кэси нэдьбу, һэр сыба, тарибареда, бэри гьшка р'адьбу, дьчу сэр хэбата хwэйэ эвареда к'вшкьри. Гөндда гьшка, иһани, Сэ'дое сэдьр эw һ'эсаб дькьрьн чава мэрьвэки һ'элали хэбатһ'ыз.

У р'астие жи эви һэр хэбат у һевотын wэхтеда зэ'ф р'инд дьқэданд у һэр шара сэдьр р'азибуна хwэ дьдае. Гэрэке бе готьне, wэки һэвалбэндед колхозе жи, башқэ готи дэр у щинар, һэрге мер, һэрге жьн жь ви р'азибун у пер'а п'ак бун.

Ле бэле. ван гьшка диса мэлул у зэлулийа Һ'эсо, хэйсэт у мрузе ви нэдьданэ гөһастьне. Эви гэлэки кем хэбэр дьда, нава щмаэ'теда дэгмэ р'удьнышт, ле wэхта щватед колхозе хwэ дьспартэ қолч'эки у кэр'экэр' сэрька хwэйэ р'эш жь бэр пыште дэрдьхьст у дьк'ышанд. Гөндийа аwца заньбу, wэки эw бэре шөһэрда хэбтийэ, жь wьр бьрьбун шер'. Ле wэхта шер' чь бежи нақэwьмэ. Һ'эсо жи жь қэзийае хьлаз набэ. Жь шер' вэдьгэр'э те, гава дьһер'э, чь бьһер'э. нэ жьнэ, нэ қиз... Пэй we йэке ида нахwэзэ шөһэрда бьминэ...

Гөндда гэлэк жь бона ви у т'энебуна ви бэрхwэ

дык'этын у бы сыре эв т'эглиф дык'эрын, ле жьнед щинар т'эме харына гэрм жер'а дышандын, йане жи бы хвэ дыб'эрыно мала ши:

— Хало. к'эрэмкэ, быхвэ.

Нер'а жи дыготыне:— Нэрге кемасикэ тэ нэбэ, мэр'а бежэ.

Ле Н'эсо нэд'эхвэст 'эзэте б'эдэ кэсэки. Гава к'э жьна к'ынщед шийэ п'эр'эти. йане шики қэльши д'эдитын, һылдыдан, п'инэ дык'эрын, бышкока қэтийайи д'эдрутын, йане жи вэхта к'ынщ шуштыне зар'о дышандын, вэки к'ынше ши биньн — бона бышон.

Н'эсо жи һындава хвэда т'э щара быи we қэщийа шинарада нэд'эма. Хенжь р'азальхийа хвэ эв жи д'эчу, али ван ш'ох'ол дык'эр. йане жи бона зар'а кака-лоло данн...

Мын бир к'эр бежым, вэки т'эне щэврэки Н'эсо нэбу, эв р'ожа нер'а д'эчу щне хэбате. ле эвара свдэреда дык'эт. Эв сэки н'эмьзи д'эмэрэзи бу, лэп у ст'эе ши спи бун. Ч'уктнеда бэр дэсте Н'эсо мэзын бубу у д'эбэ жь we бу, вэки нэр к'эрынкэ хвэе хвэ р'ынд фэ'м дык'эр. Вэхта к'э Н'эсо дэри дадыда. эви жь щне хвэ банздыда у дык'этэ пешийа ши, д'эчу, р'ынд т'эрщ-бэрщ дык'эр, гава дэри дадыды, готи шикида нэр'ын, ле гава к'э Н'эсо дэрд'этытэ бэр дэри у қална хвэ дык'эшанд, эви иди заньбу, вэки we сэр к'эране р'эх свдэре р'уни, бы хвэ жи д'эһат к'елэке д'эсэкини, вэки хвэи р'уни у эв жи бэр лынге вида бык'эвэ.

Эва йэка д'эп'а р'ожед лэ'де д'эқэшьмин, чахе кале

пәй мал һәвдане у тәште харьер'а дьчу ль сәр к'ерап р'удьнышт, қәләна хвә ведьхьст у дьк'этә нава мтала. Мәрвь т'әг'мин дькьр, кө әв дьфькьрә— р'ожед р'әшә чәтһн — тинә бира хвә, дьқәшәмә, дәрһәқә тыштәки дьнеда жи дьфькьри... Қәсәки те дәрнәдхьст.. Ле шар— шарна ахинәкә өса к'ур р'адһьшт, кө гава дәр у ши-нара сәһ дькьр дһа гөне хвә пе даннн.

Һ'әйфа ван ле дьһат у шарна дьготһн:

— Бра гөре сәре ч'йа жи т'әне нинбә, ле алики жи т'әг'мин дькьрһн, вәки нькарһн бәр дьле шида бен.

Ви һ'әсаби, р'ож дьһатһн, дәрбаз дьбун у кәсәки нькарьбу һәжь дәрд у көле кале һәбуйа, йәке жи мәрвь т'әг'мин дькьр, кө әв нахвәзә хәбәрдә, ләма жи педа нәдк'әтһн, кө хәм у хйале ши т'әзә бһн, һивне бун, кө р'ожәке әве бь хвә бьдә дәр.

У әв р'ож һат. Һ'әсо дәрпер'а ль бәр ч'ә'ве вана һатә гөһастһне.

Қиза ши, вәки әв дәһ сал бу, өнда буюу: ньшкева һатә дитһне у Һ'әсое т'әвиһәвбуйи нькарбу, хәбәрда. Паше гава әв сәр һ'әмде хвәда һат, гечерал у қизьк т'әглифи мала хвә кьр.

— К'әрәмкһн.— әв бәр генерал т'әмәнә бу.

Гот у пер'а жи дьқәқьши бәлки бьзанбә, чька қизька ши чава к'әтийә бәр дәсте ши генерали. Әв жер'а тыштәки мина сәре бу. Ле әв йәк, чава наше һатә әйанкьрһне, нә тыштәки нәбуйи бу, ле һәма сәрһатикә мәлул у зәлул бу. Гәләк сала пешда әва генерала, вәки ши чахи офисер бу ль Ереване, вәхте к'учәкер'а дәрбаз дь-

бу, кэч'ькэкэ қэмэрэ гōһарнэ р'энге зив гōһада. дить-бу, кэч'ьк гьрйайэ у хвэстийэ жь бэр дәсте жьньнэке бьр'эвэ. Офисер дьсэкьнэ у бь пьрс-пьрсйара ви э'йан дьбэ, вэки пэй мьрна де, we кэч'ьке тиньн зар'ōхане, ле кэч'ьк ведэре наст'ьрэ, пэхвэстийэ зөр'ōханеда бьминэ, же р'эвийэ, хвэстийэ де у баве хвэ бьбинэ. Де дō р'ож пешда ч'эл кьрбуун, ле бави нава шер'да бу.

Офисер пэй ве йәкер'а пьрсн бу: Ъ Ле наве we чьйнэ?
— Хэзал.

— Хэзал... Навэки р'ьндэ,— офисер готьбу. Нэрге изьна вэ һэбэ. эзе we бьбьм, хвэй бькьм.

Жьньк, вэки сэршера зар'ōхане бу, готьбу:

— Нэрге кэч'ьк бьхвэзэ. эме бьдын.

Ви чахи офисер незки қ'орда ч'учьк бубу: п'ор'е we мьздабу, паше конфет шева хвэ дэрхьстьбу, дабуйе.

— Эз һивн дькьм жер'а бежьн. we мьнр'а бе, эзе бь-бьм щэм жьна хвэ.

Готьна офисер эве жьньке Хэзалер'а готьбу, у кэч'ьк, тьште э'шебе . қайил бубу: ахьр офисер готьбу, чьчах һэбэ, эзе тэ бьбьм щэм баве тэ у...

У офисер, к'аг'эз дабу зар'ōхане. Хэзал бьрьбу.

Н'эсо нава шер'да бу, н'ьлбэт, дэрһэқа ве йәкеда һаж тьштэки т'ōнэбу, ле пэй шер'р'а салэке. дōда шунда һэр тьшти дьһ'эсэ. Эв дьчэ зар'ōхане, ль ведэре жер'а дьбежьн. вэки офисерэки урьс қиза ви бьрйэ, кьрийэ қиза хвэ.

Н'эсо дьпьрсэ:— Ле офисер ль к'ōйэ? Ши-ера ви бежьн, эзе һэр'ьм, қиза хвэ биньм.

Зар'оханеда к'аг'эз ньвисин офисерр'а шандьн. Г'эвтеке шунда шаба к'аг'эз хат, к'о офисер б'ь мала хвэва жь шице хвэйи б'эре чуйэ щики дьне. Сэр адреса т'эзэ жи ньвисин. Диса г'эвтеке д'ода шунда, шабэкэ т'эзэ хат, к'о чуйэ щики дьне... У гава к'о ага вэхт к'ышанд, Г'эсо г'оманб'ур'и бу, хвэ жи бесэп'эт бу, вэгэр'ийа хатэ г'онде де у баве хвэ у ши т'эп'ери жи тыштэк дэрп'аца қизеда н'эп'эсийа, чька саг'э, йане м'ур'ийэ...

Гава к'о эв гышк хатын бэр ч'э'ва, вэк'ланд:

— К'эрэмкын,— у б'ь хвэ к'этэ пешийа вана б'эр б'эрб'ь мале.

Генерал у қизьке данэ пэй ши, шофер жи ль пэй ван машина вала ажот, хатын гыштын г'эвша ве мала т'эк, ль ведэре, мэрыв дьбе, с'эе шабуийи пешийа ванда хат. Эви поч'ка хвэ к'ырбу нава лынгед хвэ, паше шунда вэк'ыш'я, н'эшэр'ьсид қэ на д'энгэки б'э'втэ.

Жь нава к'ома жьна йэке пэй вана ньп'ер'и у гот:

— Чька чь қэви баве хвэ бир анийэ, чька т'эне хатийэ баве хвэ бьбинэ, йане ль в'эра бьминэ?

Жьнькэкэ б'ь р'эхт у р'ышмэ гот:

— Т'эне бона дитьне нэд'хат. Дьбэ к'о бьминэ:

— Чь р'ынд дьбэ, вэки бьминэ. Баве ве г'онэйэ,— жьнэкэ дьне зедэк'р.

Жьна дьгот у ч'э'ве хвэ жь ван нэд'б'ур'ин.

Эв ф'ьк'р с'эре Г'эсода жи бун. Эви жи дьхвэст хэр тышти бьдэ зедалк'ыр'не... Гава меван чунэ г'онд'ор'е мала шийэ бе р'эвш (д'о п'энш'еред ве хэбун у к'олавэки.

нэхши ль сэр дэр'абэкэ дреж), Н'эсо т'эне верэде пе
һ'эсийа, wэки офисер Хэзал б'рийэ т'эви зар'ед хwэ
хwэйк'рийэ у мэзын к'рийэ. Qизе т'эме һ'эсрэта баве
к'шандийэ, хwэстийэ б'занбэ ч'ка бави ль к'едэрейэ,
ч' д'кэ, саг'ис'сламэтэ.. Эw гэлэк шара дэр'һада we йэ-
кеда ф'к'рийэ, хwэстийэ офисерр'а бежэ, шэрм к'ри-
йэ... Ле сала исальн , гава мала генералда б'са мер-
к'рына Хэзале буйэ Хэзале хwэстийэ „бэри мерк'рыне
баве хwэ б'гэр'э у б'бинэ...“. Генерал хwэстына Хэзале
т'эхсир нэкрыйэ у жь Р'остове б' машине һат'нэ Ере-
ване. ле жь Ереване б' автомашине һат'нэ у б' п'рс—
п'рсйара Хэзал анийэ гонде баве we.

У иһа генерал б' к'ефа д'ле хwэ бу, гонд жи ши
хwэш д'һат, мала кале жи. Эw ль сэр к'лаве нэрм р'у-
нышти. бэшэрхwэш д'бу у жь к'рына хwэ р'ази бу. Мэ-
р'в т'эг'мин д'к'р, к' эви шайэ нэ т'эне бона Хэзале,
wэки хwэстына we анийэ сери, ле өса жи к'ефа ши ба-
вер'а д'һат, wэки эw өса т'эв'һэв бубу, гава нышкева
qиза хwэ дибу. Ле б' шабунер'а т'эвайи тэ д'го Н'эсо
һивийа тыштэкийэ.

— Чь р'нд бу т'о һати, чь р'нд бу м'н т'о дити.—
Н'эсо wэк'ланд. Паше гава дина хwэ да г'һаред г'һе
qизе, э'шебмайи ма, эв г'һаре тэйэ бэренэ, эре?

— Эре. баво шан. Д'хwэстын дэр'х'стала, е р'нд те-
к'рына г'һе м'н, м'н нэһышт.

Н'эсо зу-зу д'гот, д'б'ланд:

— Чь р'нд бу т'о һати,— у нышкева мэр'в д'бе жь
хэwe һ'шйар буйи п'рси,— д'бежи т'о һати м'н б'-
бини. эре...?.

— Эре...

— Демэк щэм мьн намини?

— На, баво щан.

Әш хәбәре қизьке, вәки һым бь лақърди бун, һым р'асти, гава кӧ баве бһист, мәрвь дьбе ә'врәки дани сәр р'уе ви. Әш ә'щәбмайи ма.

— Ч-р'а.— у дәнге ви мәрвь дьбе ле хәнъқи.

Ле қизьк дәвса шабә жь ши р'абу у баве хвә һ'ә-мез кьр.

— „Чьр'а“... Бона we йәке, вәки әзе мер бькьм, баво щан.

— Мер бьки... к'е бьсини?

Хәзале сәре хвә бәрбь генерал кьр.

— Кӧр'е һәвалә ви папайи.

Һ'әсо ч'әвә хвә гьрт у вәкьр, ль қизьке һер'и,— ль генерал һер'и у т'ӧ пьрс нәди. вәки бежә. мәрвь нь-занбу, шаш мабу, йане нәр'ази бу.

Гава кӧ Хәзале генералр'а шьровәкьр, чька баве чь готийә, әви гот:

— Бьпьрсә. қайилә?

Хәзале готьна ви бавер'а т'әршмә кьр. Дәвса шабә һесьр жь ч'әвә к'ӧрде кал һатьнә харе. Әви эманәки нькарбу хәбәрда. ле паше, гава зман ле гәр'ийа, пьрси:

— Ле хорт к'едәрейә?

— Шәһәр данә.

— Ле чьр'а нәһатийә?

— Һин дьбә.

Н'эсо дуса пьрси:— Хортэки чаханэ?
Ве щаре қизьк сороморо бу у ньзанбу, чь бежэ.
Генерал вэхта дит қизьк т'эвиһэв буйэ, пьрси:
— Чь дыбежэ?

Хэзале тәһэрэки готьна баве жер'а т'эршмэ кьр.
Бь бәшэрэкэ хвәш генерал гот:
— Жер'а бежэ, әме ви бь хвәр'а бьбьн, вәки хорт
бьбинэ. Ве бе, қайилэ?
Готьна генерал Хэзале бавер'а т'эршмэ кьр.
Н'эсо сәри ды бәрда бьһист у гот:
— Әзе бьфькьрьм... Моләте бьдьнэ мьн...

* *
*

Гава кө пәй шиве щинара нвине т'әмьз жь бонә
генерал у Хэзале анин, Н'эсо дәрк'этэ бәр дери, вәки
меван р'абьн щие хвә дайньн, р'азен.

Дәрва хвәш бу, шәвәкә сайн, ә'зман бь стәйрька
к'ьмк'ьми бу, баки хвәш дыһат, ле ды гөндда хөшә-хөша
ава канне дыһат. Шофер машинада р'аза бу. Н'эсо т'ө
нәдьфькьри у тыштәк жи нәдьбьһист. Әв шарәке, дөда
һ'әвшеда чу у һат. Паше чу свдәре у ль сәр көлаваки
т'әхтәки тәнг вәләзийә, тыштәк авит сәр хвә, кьр кө
р'азе. Ле хәв нәк'этэ ч'ә'ва. Дьфькьри, қайилбә, вәки
қизьк хортэки хәриби нәнас бьстинә?... Һәрге р'азибә.
қизьке һәр'ә, ида нае у ве иди һ'әта-һ'әтае өндабә...
Ле вәки қайил нәбә, гәло қизьке щәм ви бьсәкьнә, нә
ахьр әве ә'мре хвә шәһәрда дәрбаз кьрийә у һини

гöнд нэбуйэ.. Г'эсо wa дöдльи дьфькьри, паше ани бира хwэ готьна генерал у Хэзале у да аqьле хwэ, чька we чава ванар'а нэр'э... Готьн р'ьн'этэ, ле чуйин... Ле гьшки зэ'фтьр ши дьхwэст заньбийа. чька эw хорте Хэзале дьхwэзэ, йэки чаванэ. Г'эсо фьрқи данэдани орт'а млэта. дурбун жи аqа бэр ч'э'ва нэдьнат, йа фэрз эw бу, заньбу-йа, чька чьто хорте.

Г'эсо дьфькьри. гэлэки фькьри у т'ö р'е жь р'йа дэрнэхьст.

We шэве хелэкэ дреж хэва генерал у Хэзале жи нэдьнат. Ч'э'ве генерал вэкьри нава ши-нъвине нэрмда дьфькьри: „Ле wэки эва кала нэхwэзэ қизьк вэгэр'э у мер бькэ“.— эwи эв пьрс хwэ'хwэр'а дьwэк'ьланд у хwэхwэ жи шаба we дьда: „Изьна ши хэйэ, һ'ьлбэт, дькарэ нәһелә жи, бавэ. мәрвьэки wәһ'ндә, һәрге кö бьхwэзэ қизьк шәм ши бьминә. суще ши нинә“... ле бе Хэзале эме чава бькьн, нә ахьр нәфәре мале һини we бунә, we бэр хwэ к'эвьн? Ле эw хорте, е кö Хэзале дь-хwэзэ, we һе ши чәтьн бе... Ле гәло бав карэ пешийа қизьке бьгьрә, кö мер нәкә... Ле е аqа сал т'әне майэ у қиза хwэ ньшкева дийэ, карэ нәһелә. На, дьqәwьмә. нә-һелә, we бежә, wэки шәм ши бьминә гөндда мер бькә. Эw йәк wir'а дәст дьдә у дһа р'ьндә...“

Хэзал жи һьнда хwәда бона қайила баве дьфькьри. Эwe сәр т'әхтәки дьне п'алдабу у жь п'әншәра бьч'укр'а дәрва ньһер'н, һива т'эзә шәwқвәдабу, жь we шәwқе тә дьго гөндда һәр тышт сәqьр'ийә, т'ö тышт шице хwәда нэдьһ'эжийа, т'ö дәнг нэдьнат, һ'эта куч'ьк жи нэдь'w-

тийан — шэвэ өсә кәр'э ә'длыи бу, кӧ бона we тыштәки т'эзә бу... Шэва өсайә ә'длийә кәр' шәһәрада нақәшмә...

Ле Хәзал ша бу, wәки һатъбу баве хwә дитьбу... Әwe т'әг'мин нәдыкър, wәки бави саг'ә, дьхәбътә... Ле ве шайер'а т'әвайи, әwe бь хwә жи ми́на генерал дьфькьри, чька баве қалйилбә, йане жи we бь ванр'а бе, wәки wi хорти бьбинә... У шарна Хәзале т'әг'мин дькър we қайилбә, чь һәйә... Қижан бав нахwәзә, wәки қиза wi мер бькә... Шарна жи дьфькьри, wәки дьбә кӧ қайил нәбә, wәки әw һәр'ә ши́е дур, нә ахьр ақа wәхт т'әне— wәһ'ид буйә...

Гава кӧ Хәзал wa дьфькьри, әwe жьн у қиза генерал, әw лавьк дани бира хwә у т'әг'мин дькър, wәки әwe гәләки бәр хwә к'әвьн, һәрге бь хwә нәчә, we бежьн: „Әм хапандьн у әм биркьрьн... Папа жи we өса бежә“. Әwe дәрһәқа генералда хwә-хwәр'а гот.

У нава ван шьк'ада wәхтәки дреж хәwa we нәһат. Паше бь ван мтала хәwp'а чу.

Сбе Н'әсо бәри гьшка р'абу, өса фәсал, wәки к'ьштина лынге хwә е р'әжайи һ'ьшйар нәкә, у бь wi тәһәри, бәрбь һ'әwше чу. Һәла тарнбар бу, стәйрка сбе ль р'оһлате шәwқ дьда. Һынге ч'ьр'ә-ч'ьр'а чәнд дәрийа һатънә бьһи́стьне, жьна пәз, дәwar бәрдан, бу мькә-мька бьзьна, паше ч'еләкәке кьрә бор'ин... Шофер п'от к'ьшандьбу сәр хwә р'азайи бу.

Н'әсо чәнд дәқа сәкьни, паше гези һьлда у һ'әwш т'әмьз кьр. Чәнд даред хлохари дәрсмиши сәр һәвдӧ кьр. Қәвред нава һ'әwше бәрәвкър, ани, сәр сәле бәр дери қуч' кьр, ши́е сәрч'әва шуштъне... Өса фәсал у һеди дьхәбьти, wәки шофер һ'ьшйар нәбә...

Вәхта әви һ'әвш сәрһәвда ани, кыр кӧ һәр'ә мала сәдър, бәлки готына генерал бҭ ви бышеврә.

Ле әви we фькьреда бу, һәв нһер'и генерал дәрк'ә-тә бәр дерн, п'ежгирәкә сәр мьла, сабун дестда. Хәзал жи пәй ви дәрк'әт.

Һ'әсо кӧ генерал дит, мсине аве һьлда да фә'мкь-рьне, вәки ава сәрч'әв шуштыне һазьрә. У вәхта генерал незики ви бу, сбәхери дае, Һ'әсо слава ви вәгьрт у кыр, кӧ аве дәсте ункә, генерал нәһишт.

— Нет, нет, дорогой...

У бь хвә мсин һьлда, бь к'ефа тә сәрч'әве хвә шушт... Ле дәма сәрч'әве хвә т'әмьз кыр, дәсте хвә зәг'м ль пышта Һ'әсо хьст:

— Һь, дорогой, тә чава кыр? Меркьрьна Хәзалер'а қайили?

Һ'әсо дәвса шабе вәгәр'ийа сәр қизе, готе:

— Әз диса дьхвәзъм, заньбъм, чька әв лавьке-тә дьхвәзә йәки чаванә, сәрхвәйә?

Хәзале т'әршмә кыр. Генерал сәре хвә пер'а һ'әжанд у гот:

— Сәрхвәйә, сәрхвәйә.

— Әре, ле р'астгойә? Ль р'у мәрийа р'астие дь-бежә?

Генерал диса сәре хвә пер'а һ'әжанд:

— Осанә, р'астгойә.

Һ'әсо дәфәке кәр' бу.

У диса пьрси:

— Һәвал у һогьр, дәр у щинаред хвәр'ә һ'әлалә?

Генерал чәнд щара сәре хвә пер'а һ'әжанд, го:

— Бәле, бәле.

Һ'әсо днса кәр' бу, әв к'әтьбу нава һ'аләки чәтһн. ньзанбу, чь быгота. Хәзала хвә т'әзә дитьбу, чаһанә. днса быһслә һәр'ә... Днса хвә фькьри, паше сәре хвә бльнд кьр, мәлул гот:

— Генерале бра, бь әдәте мә өса ннә, вәки бав қнза хвә бьдә шлә'те, ле вәхта тә қнза мьп мәзын кьрийә, дайә хвәндьне. у нһа жи тә, бь хвә ль мә гьртийә, һатн. қайһлһйа мьн дьпьрсн... мьн жи да, бра готьна тәбә....

У һесьр ч'ә'ве Һ'әсо барнн, шһйа дәстәки хвә дрежн генерал кьр, е дьне қәвзкьр да бәр ч'ә'ве хвә...

Генерал әв һ'әмез кьр.

— Нһа төе мәр'а бей, кө зә'ве хвә бьбинн?

Һ'әсо днса сәре хвә пер'а һ'әжанд.

— Қайһльм, әзе бем. ле Хәзал бра сәле шарәке бе мьн бьбиннә.

Нһа жи генерал бь дәсте р'асте дәсте Һ'әсо гьрт, ле бь е ч'әпе пышта шн хьст, вева хвәст бежә, вәки ве өсәбә.

— Хәзала қнза тәр'а т'әвайн, зә'ве тә жи ве бе тә бьбиннә, ве п'ак бә.— генерал гот, әве бьбә көр'е тә жи...

У генерал шар дьн дәсте хвә да дәсте Һ'әсо у әһана днса дәстед һәв гьваштын у ве дәме к'е ль вана бьньһер'ийа, ве быгота, вәки һәрдө жи хвә бәхтәвар һ'әсаб дькьн.

Ле Хәзал дһа ша бу. Әв дьфькьри. вәки нһа дө баве ве һәнә-у һәрдө жи жь ве һ'ыз дькьн... Ле бь хвә... бь хвә, нькарьбу быгота, чька жь һәрда әв к'нжани зә'ф һ'ыз дькә?....

ЧАР ҺӘЧ'Е ӘЛӘГӘЗЕ

(Легенд)

Зә'ф зуда, гәләк сал пешда, шәвәкә бь стәйрка к'ьмк'ьми, нышкева әрд у әзман ль һәвдө к'әтһн, ч'иае Әләгәзе агьр у алав пек'әт, тә дьго пер'а жи ль навбәйна әрд у әзмин стунәк пешда һат у чу гьһишт л'әр'е әзмин, р'уе әзмин һатә гьртһне.

Т'опа дһняе тә дьгот һ'әжийа, ч'иа у банийа дькьрә зиwә-зиw. Сәе бәр пез жь тьрсана виали у виали дькьрьһә зукә-зук, һеwәрзә.

Т'опа дһняе тә дьго педа—педа һ'әжийа: знар, кәвьр у кәч'ьк бь гьрмә—гьрм жь сәре ч'йа дьпәкһан жере, авайи, к'очьк у сәра һьлдьшһан.

Мәрвь тьрсә дьлада виали-виали дьчун-дһһатһн, wәки ст'арәке жь хwәр'а бьбинһн. Ле qә к'е дькарьбу али ван бькә. К'е дькарьбу әw агре дһне һьлдабу весинә, агьр, wәки һәр тьшт дькьр кә бькә т'оз у хөбар. Мәрвь тьрсә дьлада бәрәвбун, һәв шеврин, гәләки фькьрин.

Йәки гот:— Готи әм һ'әвт шара һ'әвт-һ'әвт қөрбана шәржекһн, wәки әм жь әви һ'али дәрән, бәлки дһня бьә' дьлә.

Р'эбе а'лэме чьр'а öса һерс к'этьбу? Чьр'а öса дь-
кьр, кэси те дэрнэдьхьст.

Мэри гэлэк у гэлэки дьфькьрин, һэма ван чах мэ-
рики аqльбэндн т'ьк-т'эне жь шкэвтэке дэрк'эт, незики
вана бу. Эви змане эрд у э'змн фэмдкьр у һ'эйра
мэрьвада бу. Эви пор'е сэре хвэйи спи, wэки һатьбун
гьһишьтбун һ'эта сэр гьрка мьла. да ацки. Эманэки
дина хwэ да ви һ'але дьһйальке, we стуна агьр у алав,
паше дэсте хwэ бэрбь э'змн бьльндкьр. се гава пешда
чу у wa гот: „Гэли э'вдед сэрр'эш, эждэһазйа, wэки сал
у зэмана п'ашла Элэгэзеда бь хэва к'ьбир р'азабу,
һһа һ'шйар буйэ у сэре хwэ бьлд кьрһйэ, дьхwэзэ, кö
һун qөрбана бьдһн....

Мэрьве тьрсэ дьлда зур' бубун ль ви калэмери дь-
һьһер'ин у һивһйа хэбэра һийэ т'эзэ бун.

Калэмере аqьлбэнд готэ мире Шираке. го:— Мир-
мьлһ'е, кэч'а хwэйэ Шамандухте у һэрсе кэч'е хwэйэ дь-
не бькэ qөрбан у эви чахи эждэһэзнае п'ашла Элэгэ-
зеда бьстэqьр'э.

Шамандухт у хушке wейа хэбэре аqльбэнд бьһистьн у
бь искэ—иск чун к'этьнэ һ'эмеза баве хwэ.

Мирмьлһ'е, wэки жь хэбэрдана ви р'успи qьһци
бу сэр һэв, го:

— Эзе qизнэ дьне биньм, чар qизе р'енщбэра, эзе
э'сэ бьшиньм.

Р'успи да фэмкьрьне. wэки qөрбан готи бь дьл—
р'эзае мерьв бэ. нэ бь зоре, wэки qөрбан бе qэбулкьрь-
не, кö эждэһйа бьсэqьр'э. Бь тьрс у хоф мир бь чар
qизе хwэва һедика вэгэр'ийа һатэ к'очка хwэйэ һэдьми.

Пэй we йәке әрд бһн лыге мәрийада дһа з'әф чу у
һат, стуна агьр алаве һе бьрқвәда, ба у бобәлиск ль
һәвдө зедәбун. Дһнйа чәлқһйа, жь нәч'арһйа хвә мера
дәсте хвә т'әваркьрьбу, һьзанбун чава бькьн. Зар'о
дьгьрһан, де у дәргуша шһн даһһн у әждәһазйа чава
агьр—алав, дәвһи вәкьрһи дьләзнд дһнйальке һ'уфһи хвә
бькә, тарматах бькә һәр'ә.

Һәма һи чаһи чар қизед Даһьде шотк'ар пешда һа-
тһн— Шахоски, Шог'акат', Шәмам у Шаг'аман. Һана
хатьре хвә жь дәр у шһнара хвәстһн у бәре хвә даһ
бәрбь ч'йае Әләгәзе чун.

Шамахатуне нава тари-таристанеда да пәй қизед
хвә. Гава һәрчар хушк чун, гһнштһн сәре
ч'һе, дәсте хвә даһә дәсте һәвдө, дәстбь к'лама кьрһи.
к'ламе дьли—дьл у дәнге ван к'лама ль чарһькале
дһнйальке бәла бун. Хлазиә әвана де у баве хвә бир
аһһн, зламе шотк'арә һ'ьзкьрһи аһһн бира хвә, паше
к'ламә сәр заре ван ль сәре ч'һе говәнд гьртһи у бәса
дәсте һәвдө гьртһи бь к'ән у әшқ йәк-йәко хвә жорда
авитһнә зәра әждәһа—зйае дьһеһ'уф.

Дйа һана гава қизькед хвә һи һ'алида дитһь, гһи-
йа, хвәһи сәр—сәре хвәда бөжыг кьр, вәкә тәвһе ба-
ране һесьр баранд у р'анезики зәре бу. Әһе жи шанйа
хвәйә шан да һи әждәһа—зйаһи у хвә жи хвә жорда
авитә нава һе ду—духане, чу гһиштә қизед хвә.

We дәме т'әзә әждәһа—зйа кәр' бу, әрд иди нәһ'ә-
жйа, стуна агьр-алаве жь орт'а әрд у әзмин бәтәвәбу
у ль сәр сәре ч'йае Әләгәзе чар һәч'ә пешда һатһь, ле

феза вана, нава тари-таристанеда стэйркэке шəwqвəда,
wəки бəре т'өнəбу.

Готына готийа əw чар һəч'ə һəйк'əле ван чар қизед
бык'орын, кə wəкə дьле хwə ъса бəжын р'əвандьнə, ле
əw стэйрка феза ванə шəwqə шəмал ч'ə'ве дйа «ванə
бы һесьрын, wəки бы һ'ьсрəт шəв у р'о қизькед хwə дьнь-
һер'ə. бы һ'ьсрəт ль Əрмəнистана азабуи дьньһер'ə,
wəки əждəһазйа дькьр, кə тарьм-тах быкьра, о дайк
һəрр'о ль жора Əлэгəзе һесьре шабуне чарнькали хwə
дьбаринə, у һесьре де һəргав—дөгав длоп-длоп бəрəви
сəр һəвдə дьбын. дьбын каннед зəлалə авльһ'əйят, о жь
феза Əлэгəзе бы хəшə-хəш дьк'ьшын тен дьгьһижьнə
гəлне Мант'аше, чарһьлде хwə дькьнə wəре гəл у сосьна.

ДЪХWЭЗЭ Р'АЗЕ

(Кэрик)

Шэвэ. Варика бэрдэсти, кэч'кэкэ сездэ сали, бешика зар'эке дьһ'эжинэ у һедика гьнэ-гьна вейэ:

Лури, лури.

Бэрхе, лури...

Зар'о дьгри. Дьбэ'шэ, дэнге we иди к'этийэ, ле диса искэ-иска вейэ у мэрыв ньзанэ, чька we чьчах бьсэ-цьр'э. Ле хэва Варкае те. Ч'э'ве we тенэ сэрһэвдө, сэрн ле гран дьбэ, стөе we дешэ. Эw нькарэ ч'э'вед хwэ вэ-кэ, хэбэрдэ у, т'эг'мин дькэ, wэки р'уе we р'эq буйэ буйэ дар, сэре we жи ч'ук буйэ, wэкэ сэрке булавке.

— Ышай, ышай,— эw жь бэр хэва дькэ гьнэ-гьн,— эзе тэр'а кака лоло биньм....

— Варка собе вехэ. Жь пышт дери аг'а дэй ле дь-кэ.

Демэк, иди wэхта р'абунейэ, дэстпекьрына шөхөл. Варка бешике дьһелэ у банздьдэ зерзэmine арду бинэ. Эwэ шайэ. Wэхта дьр'эви, дьчи-тей, мэрн иди аqа жи нахwээ р'азе, эw кö чахе р'удьне хэва мерыв те. Эw дара тинэ, собе ведьхэ у т'эг'мин дькэ, wэки р'уе вейи р'эqбуйи те сэр бэнга хwэ бэре у һ'ыше we те сери.

Варка.— сэмашьре бавеже,— дьбэ қыштэ-қышта хашьме.

Варка дарька һазьр дькэ, ле һ'эта кё ведьхэ, дькэ сэмашьре, һэма ын чахи һ'өкөмэки т'эзэ дьбһе.

— Варка, калоше аг'е т'эмьзкэ.

Әш р'удьни әрде калоша т'эмьз дькэ у дьфькьрэ, вәки чь р'ынд дьбу сәре хвэ бькьра нава калоша мэ-зынэ к'ур у қасәке навда жь хвәр'а бьтәмьжийа... О нышкева калош мэзын дьбэ, дьвәрьмэ, т'эмамийа от'ахе дьгрэ. Чоткэ жь дәсте Варкае дьк'эвэ, ле һэма ыс сәһ'ә-тә сәре хвэ дьһ'эжинэ, ч'э'вед хвэ дьк'өтэ тыштәки, дькэ кё өса бьһ'ер'э, вәки т'ө тышт ль бәр ч'э'вед ыс мэзын нэбын у нэльпытн.

—Варка, п'епэлинга бышо, мштәрие бен, шәрмэ.

Варка п'епэлинга дышо, от'аха дьдэ һэвдө, ишар собәкэ дыне ведьхэ у р'эвэ-р'эв дьчэ дьк'яне. Шөхөл гә-ләкэ, дәқәке молэт нак'эве хвэ р'асткэ.

Лс т'ө тыштәк ақа чәтын нинэ, чьқа щикида, ль сәр льнга, ль бәр т'эхте аспежхапе дьсәкьни у картола сьпи дьки. Сәре мерьв сәр т'эхтәда хар'дьбэ, картол ль бәр ч'э'ва р'эшәвәтен, к'ер жь дест дьк'эвэ, ле ль бәrr'а хә-ньма қалыңә һерса мьльк һьлк'шанди дьчэ у те у өса бьнд хәбәрдьдә, вәки зынгин бәр гөһе ыс дьк'эвэ. Өса жи чәтынэ вәхта т'эхтә данине, шуштын-вәшуштыне, дь-руне. Дәқед өса дьбын, гава кё мәри дьхвәзә, вәки т'ө тыштәки нәһ'ер'э, сәр әрде дьрежбэ у хвәр'а р'азе...

ЗЕР'Е ҚАЗАНЩҚЫРИ

(Н'ык'йат'а щымә'та гөрща)

Мәрвәк у көр'әки шийи т'әмбәли — хвәр'анәдити һәбу. Әши к'әда баве хвә дьхвар. Вәхтәке шунда баве ви кал бу, к'әтә нава ши-нвина. Әшн гази жьна хвә кыр , готе:

— Әзе һәбун-т'өнәбуна хвә бьдмә хәлде. көр'е хвә-р'а зләк чийә, һаһельм, шөхөл пе һабә, we һәр тышти п'уч бькә у һәр'ә.

Жьна ви кыр кө али гәде хвә бькә. Зер'әк ани дае, готе:

— Эваре ви зер'и бьвә бьдә баве хвә, беже әз хә-бьтимә, әва жи һәфе хәбата мьнә.

Бәри эваре гәдә кө һатә мале, әш зер' гьрт да баве хвә. Баве ви әш зер' һьлда у авитә нава эгьр. Көр'е ви бәр хвә нәк'әт, к'әнийә.

Баве ви готе:

— Әв зер'а тә бь хәбата хвә қазанщнәкьрийә.

Де готе:

— Лаво, баве тә нә е һапандьнейә. Тө хвәхвә бь-хәбьтә.

Гәдә гөр'а дйа хвә кыр. Леда чу, һ'әвтеке сәр һөв хәбьти у зер'әк ани.

Баве ви әш зер' жи гьрт авитә нава бәг'ире, готе:

— Лаво, тә әва зер'а, қазанщ нәкьрийә.

Көр'е ви һаһанга дадае, дәсте хвә кьрә нава эгьр, зер' дәрхьст у бь дәнгәки бьлд готе:

— Баво, тө чь дьки? Нэ бона эви зер'и мьн һ'эв-
теке пышта хвэ р'астнэкьрийэ.

Баве готе:

— А нһа, эз бавэрьм, вэки эва зер'а к'эда мьле
тэйэ, һ'эта мэрыв хвэхвэ нэхэбьтэ, дьле мерыв сэр на-
шэвьтэ.

МЖУЛИЕД ШЬМЭТА НЬНДА

Йэки жь ақылбэндэки пьрси, го:

— Гэло мэри чь бира хвэда хвэйкэ у чь бир бькэ?

Ақылбэнд готе:

— Эгэр йэки тэр'а қэнщи кьрьбэ, we йэке бир нэкэ,
ле эгэр тэ йэкир'а қэнщи кьрийэ, we йэке бир бькэ.

* *
*

Мэрьвэки жь ақылбэндэки пьрси, го:

— Гэло нава днйаеда чь чэтынэ у чь несайэ?

— Готьи р'эх'этэ.— ақылбэнд готе,— ле қэдандьн
жь нэр тышти жи чэтынтьрэ.

* *
*

П'адшаки жь вэзире хвэ пьрскьр, го:

— Гэло чь щэзае бьдынэ мэрие шэр'уд?

Вэзир го:

— Нэрч'е гөндарийа шэр'уда дькэ, готи бэри гьшка
гөһе е өса жекьн.

* *
*

Йэки жь куч'ькэки пьрси, го:

— Чьр'а сэр р'йа мэ к'эти?

Го:— Вэки қэнща у храба жь нэв башқэ бькьм.

Го:— Төе чава жь һэвдө башқә бьки?

Го:— Һәрч'е қәнш дэнге хвә мьнр'а накьн. ле е хь-
раб кәвьра давежьнә мьн.

* * *

Йәки готә йәки, го:

— Чава заньбын һэвали қәнщә, йан храб?

Го:— Эгәр сәре р'ебә, эгәр малдабә әв һэвали хра-
бә, е кә шөхөл һивийа һэвале хвә дьһелә.

ДЬЛК'ЭТИ

(Мжули)

Дө дьлк'эти сәр п'ракер'а дәрбаз дьбун, дь бын веда
пелед ч'әме гөр' сәр һэвр'а дьчун.

Әви гот,— әз жь тә һ'ыз дькьм, мьн дьхвәст әв йәк
бы тыштәки избат бькьра, вәки бежи ве п'реда хвә
бавежә, әзе хвә бавежьм.

Әве гот:

— На хер. әз ве йәке т'ощара жь тә нахвәзьм. Әз
дьтърсьм.

— Чьма?

— Әз дьтърсьм. вәки төе р'асти ве йәке бьки.

Дө сал дәрбазбун. Әвана диса сәр ве п'рер'а дәр-
баз бун. Әви готә ве:

Гэло те бира тэ, гава дӱ сал бәре әм сәр ве п'ре-
р'а дәрбаз дьбун. Бира тәданә мә дәрһәқа чьда хә-
бәр дьда?

Әүе гот:— Бира мынданә, ле ир жи әз ве йәке жь
тә нахвәзым. Әз дьтьрсым.

— Чьма?

— Әз дьтьрсым, үәки тә ве йәке нәки.

БЕЖЫНГЕДА АВ ҺӘЙӘ

(Мәсәлә щьмә'та уйгура)

Щарәке, р'ожа әйде, гәләк мәрвь тенә мала Әфәнди.
Әфәнди пер'а-пер'а дьчә мала щинаре хвә у чай-
данга мөзын же дьхвәзә, үәки чайе бьдә меванед хвә.

Щинаре чьр'ук дьбежә:

— Чайданг вала нинә, иро се р'ожә гәльм тәданә.

Чәндәки шунда ищар әш щинар те мала Әфәнди,
дьбежә:

— Әфәнди, һнвикә мын жь тә һәйә, дӱ р'ожа бе-
жынга хвә бьдә мын. Әз дьхвәзым гәньме т'охьм бе-
жынгехьм.

Әш дьбежә:

— Сәба хатьре тә мыне һәма һна-бьда тә, ле тә үә-
рә бежынгә вала нинә, әва се р'ожә ав тәданә.

К'ЭР У НЭСП

(Ч'ир'ока щьмэ'та серба)

К'эр у нэсп баркьри р'еда дьчун. Баре к'эре гэлэки гран бу, ансах лынге хвэ бэр нэв давнт. К'эре жь нэспе лавакьр го:

— Фланкэс, эз бьэ'щим, ша баре мьн инэки бькэ сэр баре хвэ, йан на, эзе бьмэр'ьхьм бьк'эвьм.

Ле нэспе гөн нэдае. У к'эра бэлэнгаз ши бь ши ньк'ьси, к'эт, иди р'анэбу. Ви чахи хвэ'йе к'эре у нэспе баре к'эре ль нэспе кьр, ч'эрме к'эре жи сэрда.

— Йа қэнщ эш бу, мьн али к'эре бькьра— бьн ба-ре сэрбарда нэспе кьрэ ьнт'ин.

Ле иди дэрэнг бу.

МЭ'РЕ МЭЗЬН

(Ч'ир'ока щьмэ'та ч'апона)

Мэрьвэки нэр тыште дьдит у дьбь'нист — гэлэки мэзьн дькьр. Р'ожэке жи нава мешэда мэ'рэки дьби-нэ. Те мале у жьна хвэр'а дьбежэ:

— П'э, мьн иро мэ'рэки чава дит.

Жьньке, вэки хэйсэте мере хвэ занбу, қэрф дьльр-сэ:

— Мэ'рэки зэ'ф мэзьн бу?

— Ле чава. Дрежайа ви вәкә си метри бу, қалнайи вәкә се метра.

Жьна ви һа-һанга жер'а дьбежә:

— Мә'ре өса т'өнәнә.

— Дә, дьбә бист метр һәбуйа.

— Ақа дьреж? Нақәвьмә.

— Дә, чава бежым, хө пенш метр һәбу.

Мерьк пәй готьна жьне бь һерс дьбежә:

— Хө се метр һәбу, к'ота бу чу.

— Демәк өса,— жьньк хвәшие хвә пе дькә.— дрежайи се метр, қалнайи се метр, чава дьхөенә — әв мә'р нибуйә, боч'кә буйә.

ДӨ ШИНАР

(Ч'ир'ока шьмә'та ч'апона)

Дө гөндие щинар гәләки тьма бун. Р'ожәке йәки вана гази бәрдәстие хвә дькә, дьбежә:

— Әзе чәнд мьха дерихьм— ша һәр'ә мала щинаре мә, чакуч же бьхвәзә.

Бәрдәсти ледьдә дьчә мала ви, дьбежә:

— Һун лә'зәки чакуче хвә надьн, аг'е мьн ве чәнд мьха дерихә.

Щинар дьбежә:

— Сәре аг'екьм, әз бәр машапдына чакуче хвә

нак'эвм, ле т'о. вэрэ. эва чэндэкэ мьн дайэ пьзмамаки хвэ.

Бэрдэсти вэдыгэр'э те шэм аг'е хвэ у нэр тышти жер'а дьбежэ.

— Гэй гьди дьня.— аг'а бэр хвэ дьк'эва,— т'о фэ дьн'ер'и, мэрыве тьмайэ чава хэнэ? Э, эм чава бькьн ч'арнэч'ар эме пе чакуче хвэ мьха лехьн.

ЧЬР'УКИ БАРЭКИ ГРАНЭ

(Ч'ир'ока шьмэ'та монг'ола)

Р'ожэке Билин-Сенге аqlьбэнд к'учэкеда р'асти Байане дэвлэти те. Хенжь Байане кали н'ьзн'ьзи шэһэ-ре ванада чр'укэки өса т'өнэбу. Н'эта чонга дач'ьвийайи, р'уданэ ль эрде, эви чэвалэки хве дабу пышта хвэ, бь б'нт'э-б'нт' пешда дьһат.

Билин-Сенге дьбежэ:

— Т'ойн дэвлэмэнди, пыштие хвэ бьдэ н'эмбалэки бьра эв бьбэ.

Байан ага вэстийа бу, нькарьбу былвийа, пыштие хвэ датнэ, дьбежэ:

— Кэрге мьн заньбуйа чька н'эмбалэки чаванэ, дьбэ мьн бьдае. К'и занэ, дьбэ бьбэ мала хвэ. Эз фэ-лэта өса накьм. Ща к'эрэма хвэ пышти бьдэ пышта мьн.

Билин-Сенге пышти һьлдьбьр'э, дьдэ пыште у н'итэ-

ки мэзын жи дьдэ сэр баре ви. Лынге Байан бьнда дь-
лэрьзын, дькэ ь'нт'ин, дьбежэ:

— Эв чь э'щебэ, мэрыв һэw заиэ дө чэwал сэр
пышта мьньн,

Билин-Сенге дьбежэ:

— Чьр'а нызани, чахе мэрыв һеса дьбэ, грани дө-
барэ дьбэ?

— Тө р'аст дьбежи, готи һ'эмбалэки бьгьр'ым.

Билин-Сенге дьле хwэда шадьбэ, кө к'эсибэк we
пари нан қазанщ бькэ.

МЭТ'ЭЛОКЕ ЩЬМЭ'ТА МОНГ'ОЛА

Бэ'р чьqас мэзын бэ, дьлопэкэ баране жи жер'а хе-
рэ.

Р'о кө чу ава, бь т'ор'а мэзын жи — вэнагэр'ини.

БЭДЭWА ҺАЗЬРЩАБ

(Ч'ир'ока щьмэ'та афг'ана)

Щарэке жьнэкэ бэдэw р'йа хwэда дьчу. Йэки да
пэй we. Жьньке пыш хwэва нһер'и, эw дит' же пьрси:

— Тэ чьр'а өса дайэ пэй мьн?

— О, бэдэwа бэдэw, ахьр мьн'тө һ'эзк'ри.

Жьньк бэшэвəһат у готе:

— Хушка мьн пэй мьн те. Ч'э'в, бру-бьжанге we wəkə шэвэр'эша р'эшы. Шарəке на, бəле, бист у пенш шара əв жь мьн бэдəwtьрə у р'ьндтьрə.

Мерьк ша-ша we qьч'е шунда зьвьр'и. Лэзанд, р'эви. о жьнəкə пирə нəхwэш р'асти ми hat. Əwi һерсана 'ту-кьр у диса да пэй жьнька шаһьлə бэдəw. Гьниште у һа-һанга готе:

Тə ч'р'а əз хапандьм?

— Мьн qə жи на, wə бь хwə əз хапандьм,— жьнь-ке го.— wəки тə əз һ'эзкьрама, тə пэй жьнəкə дьн нəдьчуйи.

Мерьк шэрмана сəре хwə кьрə бэр хwə у да сəре р'е, зьвьр'и-чу.

СЭРЭЦЭМ

Пешхэбэр — Н'. Шиди	3
Тө дэрд мэкэ — Сайат'— Нова, ашыр-шайпре эрмэнийа	5
Эз минани хэриб бьлбьл — " "	6
Р'ожед зар'отио — Мик', Налбандйан, шайпре эрмэни	7
Думэдэск — Гев. Додохйан " "	8
Хэвьи — См. Шаһазиз, " "	10
Р'ожед р'эш — Шивани, ашыре эрмэни	11
Лейинэ нэмьри — Һак. Һакобйан, шайпре эрмэни	12
Чарин — Һэвн. Т'уманйан, " "	13
Дагэр' — " "	16
Р'ешнед дагэр'анди. — " "	17
Тэвшо у бьр'эк — " "	18
Һур'и — " "	18
Срсум — " "	18
Қöльнг — " "	19
П'ьшик — " "	19
Эз дэнгбеже п'эр' у баскьм — Ав. Псаһакйан	20
Элэгэзер'а — " "	21
Һэй щан, щан вэт'эн — " "	22
Бингол — " "	23
Дйа мьяр'а — " "	24
Эз чобан бума — В. Терйан, " "	25
Ленин — А. Вштуни " "	26

Октябрькр'а — Ег'. Чаренс	30
Мала пешед мьн — Н. Зарян	31
Компартияер'а — Сармен	32
Найастан —	34
Бук — Вал Мхит'арян, шайира эрмэни	35
Звьстан —	36
Ль Аяма-Ат'ае — В. Григор'ян, шайире эрмэни	37
Октябрь анйар'а — Новн. Шираз	39
Вэт'ан —	41
Қизе к'орд — Ир. Новнаянис'ян	42
Лур-дә-лур — Мпк'. Нарут'йун'ян,	44
К'лама шәве — Силва Капутик'ян, шайира эрмэни	46
Эк'спромт— ивсара ль р'эх Севане	47
Ах, нькари тә мьн фә'мки — Арш. Саро'ян, шайире эрмэни	48
Знар — М. Пу. Лермонтов, шайире урьс	49
Әз пахвәзм —	49
Хәшьн — Н. А. Некрасов	50
Сала 1917-а— Ф. Полатбсков, шайире урьса	51
Вәсйәте мьн —	52
Әрмәннстанер'а — М. Р'илски, шайире украин	53
Зман —	54
Элогийа — И. Ч'авч'авадзә, шайире гөрц	55
Баһар —	55
Һун вәр'ян баг'че мьн — Г. Г'улам, шайире узбек	56
Чи тәр'анә? — М. Утемисов, шайире қазах	58
Дәрәд шкәсти — Йан Р'айнис, шайире Латви	59
Вәт'әнәс тә — Йухан Лийв, шайире эстон	60
Ч'ә'вед зар'а — Ливу Демнан, шайире молдав	61

Гёла сор — В. Гйот'ё, шайире герман	62
Эз вэхтэке бе гёман бум — Н. Гайне	63
П'арч'эк жы Шаһ-наме — Фирдуси, шайире фарьза-тащика, т'арщмэкьрыи Н'. Шиди у Ферике Усьв	64
Чарни — Омар Хайам, шайире тащик	66
Чарни — Баба Таһар Орпаш — шайире фарьза	67
Дэрһөҗә һ'але хвә у биравица р'ә'мәтиә хвәда, Н. Гәпцәви, шайире адрбешан	68
Геләкә хвәшбии — Сә'ди, шайире фарьз	71
Лур-дә-лур — Вр. П'ан'азйан, пвиск'аре әрмәни	72
Халә Хечан — Говһ. Т'уманийан	80
Хәзал — Ст. Зорйан	84
Чар һәч'е Әләгәзе — Ст. Куртикйан	100
Дьхвәзә р'азе — А. П. Чехов, пвиск'аре урьс	104
Зер'е қазанщкьри — һ'ьк'йата щьмә'та гөрща	106
Мжулинед щмаә'та һьнда	108
Дьлк'әти — мжули	109
Бежыгеда ав һәйә — мәсәла щьмә'та уйгура	110
К'әр у һәсп — ч'ир'ока щьмә'та серба	111
Мә'ре мәзыи — ч'ир'ока щьмә'та ч'апона	111
Дө щинар —	112
Чь'уки барәки гранә — ч'ир'ока щьмә'та монг'ола	113
Мәт'әлоке щьмә'та монг'ола	114
Бәдәва һазьрщаб — ч'ир'ока щьмә'та афг'ана	114

ՍՐՏԻ ԿԱՐՈՒՆ

(Քրդերեն բարգմանությունների ժողովածու)

Весна сердца

Сборник переводов

(на курдском языке)

Издательство «Советакан грох»

ул. Теряна, 91. Ереван—1978

Р'едакторе լավար — **Щасьме Щәллил**

Տիկլիկ'еш — **Ան. Դասարյան**

Р'едакторе տեխնիկե — **Ա. Դ. Աւարյան**

Կորեկտոր — **Յ'գիտե Աբասի.**

ВФ 09437

Т'эмбэ 1623

Тираж 500

Т'эслими нэшьрхане к'рьнэ 15/VIII, с. 1978.

Боиа чапк'рьне натийэ цолк'рьне 9/XI, с. 1978.

Бэлгнэшьре хэдан 3,3 м Бэлгнэшьре чапхане 3,75м.

К'аг'эз № 2, 70X108¹/₃₂

Қимэт 25 к.

прессаейэ дэвлэте, р'эх Совета министрэд р'еспублика Әрмәнис-
д ГНР

Нэшьрхана 1, йа сэрwertийа сэнайа полиграфиейэ комитеа
прессаейэ дэвлэте, р'эх Соета министрэд р'еспублика Әрмәнис-
танейэ Советиейэ Сосиалистие.

Ереван, Алавердйан 65

Цимэт 25 к.